

Załącznik nr 2 do wniosku z dnia 10 maja 2018 r. o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie „Nauki ekonomiczne”, w dyscyplinie „Finanse”

AUTOREFERAT

**OPIS DOROBKU NAUKOWO-BADAWCZEGO ORAZ DOROBKU
DYDAKTYCZNEGO, ORGANIZACYJNEGO I POPULARYZATORSKIEGO**

dr Bogdan Włodarczyk
Wydział Nauk Ekonomicznych
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Olsztyn, 10 maja 2018 r.

Spis treści

1. Informacje o przebiegu edukacji, posiadane dyplomy i certyfikaty	3
1.1. Wykształcenie	3
1.2. Licencje i dyplomy	3
1.3. Certyfikowane kursy i szkolenia z dziedziny finansów, bankowości i zarządzania	3
2. Informacja o zatrudnieniu w jednostkach naukowych	4
3. Osiągnięcia naukowe.....	5
3.1. Przedstawienie osiągnięć naukowych	5
3.2. Obszary badań naukowych i publikacje upowszechniające ich wyniki	20
3.3. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze	30
4. Osiągnięcia dydaktyczne i współpraca z zagranicą	33
4.1. Osiągnięcia dydaktyczne.....	33
4.2. Współpraca z zagranicą.....	34
5. Działalność popularyzująca naukę, organizacyjna i współpraca z praktyką gospodarczą.....	36
5.1. Działalność popularyzująca naukę.....	36
5.2. Działalność organizacyjna.....	37
5.3. Współpraca z praktyką gospodarczą	38
6. Podsumowanie osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych.....	40

1. Informacje o przebiegu edukacji, posiadane dyplomy i certyfikaty

1.1. Wykształcenie

1. **Magister ekonomii** – Uniwersytet Gdański, Wydział Ekonomiki Transportu, Handel Zagraniczny, Sopot 1996 r.
Tytuł pracy: *Inwestycje zagraniczne w Polsce w latach 1990-1995*
Promotor: prof. dr hab. Antoni Makać
Ocena końcowa – bardzo dobry
2. **Studia Podyplomowe** – Bankowość – Uniwersytet Gdański, 2000 r.
3. **Podyplomowe Studium Bankowości** – Gdańska Akademia Bankowa, 2001 r.
4. **Studia doktoranckie** – SGH, Warszawa, 2000 r.
5. **MBA** – Gdańska Fundacja Kształcenia Menadżerów BCC, Uniwersytet Gdański, RSM Erasmus University w Rotterdamie, Warszawa, 2009 r.
6. **Doktor ekonomii** – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Nauk Ekonomicznych, Olsztyn 2011 r. – doktorat z wyróżnieniem
Tytuł rozprawy: *Rynek kredytów a wzrost gospodarczy w Polsce w warunkach światowego kryzysu finansowego*
Promotor: dr hab. Szczepan Figiel, prof. UWM
Recenzenci: prof. dr hab. Ryszard Wierzba; dr hab. Janusz Heller, prof. UWM

1.2. Licencje i dyplomy

1. Makler Papierów Wartościowych, licencja Nr 1139/1994.
2. Dyplomowany pracownik bankowy, dyplom z wyróżnieniem – ZBP Nr 1665/2001.
3. Egzamin na kandydatów do rad nadzorczych w spółkach SP – MSP 159/2001.
4. Specjalista bankowy, dyplom z wyróżnieniem SP – ZBP Nr 352/2002.

1.3. Certyfikowane kursy i szkolenia z dziedziny finansów, bankowości i zarządzania

- „Financial market in Poland”, Harvard University, Warszawa, 1995 r.
- „Doradca inwestycyjny”, Top Consulting Ltd, Warszawa, 1995 r.
- „Fałszerstwa papierów wartościowych”, CLK KGP, Warszawa, 1995 r.
- „Negocjacje menadżerskie” WIB, Warszawa, 1997 r.
- „Controlling personalny”, CRTP, Warszawa, 1999 r.
- „Skuteczna sprzedaż produktów bankowych”, MARKOR, Elbląg, 2000 r.
- „Prezentacje produktów bankowych”, MSZ Koźmińskiego, Warszawa, 2000 r.

- „Komunikacja interpersonalna w kontakcie z klientami banku”, KR, Giżycko, 2000 r.
- „Kodeks Spółek Handlowych”, KR, Stare Jabłonki, 2001 r.
- „Zarządzanie czasem” DSzB, Lublin, 2001 r.
- „Zarządzanie dla przywództwa w biznesie”, IRB CP, Warszawa, 2002 r.
- „Zarządzanie zmianą w organizacji”, WIB, Warszawa, 2004 r.
- „Doskonalenie umiejętności menadżerskich”, IRB CP, Warszawa, 2004 r.
- „Zasady emisji obligacji komunalnych”, KPW, CeTO, Warszawa, 2004 r.
- „Firmy powiązane kapitałowo”, WIB, Warszawa, 2005 r.
- „Rozwój zespołu”, MSzBiF w Katowicach, Katowice, 2006 r.
- „Zaawansowane negocjacje biznesowe”, PROFES, Wrocław, 2008 r.

2. Informacja o zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Współpracę z jednostkami naukowymi rozpocząłem równoległe z podjęciem pracy zawodowej w instytucjach finansowych. Początkowo prowadziłem wykłady na podstawie umów o dzieło na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, I-go i II-go stopnia oraz na studiach podyplomowych, współpracując z następującymi jednostkami: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Elblągu, Gdańska Akademia Bankowa w Gdańsku, Uniwersytet Gdański oraz Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Od 2012 r. na stałe związałem się z UWM, gdzie obecnie jestem zatrudniony na stanowisku adiunkta na Wydziale Nauk Ekonomicznych oraz dyrektora Akademii Biznesu UWM w Olsztynie:

- 2012 r. – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, stanowisko: adiunkt na Wydziale Nauk Ekonomicznych UWM,
- 2017 r. – Akademia Biznesu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, stanowisko: dyrektor Akademii Biznesu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

3. Osiągnięcia naukowe

3.1. Przedstawienie osiągnięć naukowych

Jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2016 r., poz. 882 i 1311) przedstawiam monografię pod tytułem:

Rynek surowców a ryzyko banku

(w ujęciu ryzyka rynkowego i kredytowego)

Monografia została wydana w 2018 r. przez Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, ISBN 978-83-8100-126-7.

Recenzentami w procesie wydawniczym byli:

prof. dr hab. Waldemar Tarczyński – Uniwersytet Szczeciński,

dr hab. Waldemar Rogowski, prof. SGH – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.

Uzasadnienie wyboru problematyki badań

Ryzyko bankowe jest jednym z podstawowych zagadnień w analizie i ocenie funkcjonowania banku komercyjnego. Kształtowanie się poziomu tego ryzyka ma wiele determinant. Do najważniejszych należą ceny aktywów, od których zależy wycena kluczowych pozycji bilansowych i pozabilansowych banku.

Zarządzanie ryzykiem bankowym jest procesem, który obejmuje działania mające na celu planową i celową analizę oraz sterowanie ryzykiem występującym w działalności bankowej, a także kontrolę skutków tych działań. W ostatnim okresie podejście do tego procesu w instytucjach finansowych ulega zmianie, co jest m.in. skutkiem zjawisk zachodzących w globalnym systemie finansowym, będącym częściowo następstwem kryzysu z 2008 r. Do zjawisk tych można zaliczyć m.in.: zwiększającą się zmienność cen, która stała się immanentną cechą rynków surowców oraz zaburzenie i ujednoczenie struktury uczestników rynku, przez co zanika odrębność motywacji do przeprowadzania określonych typów transakcji przez grupy inwestorów. W ten sposób zostaje zachwiana równowaga rynkowa, a większość inwestorów działa pod wpływem motywacji krótkookresowej.

Uczestnikami rynku surowców, istotnymi z punktu widzenia ryzyka banku, są przedsiębiorstwa zainteresowane stabilizacją cen transakcyjnych poprzez wykorzystanie strategii zabezpieczających. Systematycznie zwiększa się udział inwestorów finansowych, takich jak fundusze inwestycyjne i hedgingowe, przez co proporcja inwestorów niefinansowych i finansowych, będących uczestnikami rynku surowców wskazuje na dominację tych drugich. W wyniku tego rynki surowców podlegają procesowi finansyzacji,

co objawia się zwielokrotnieniem obrotów na wirtualnych transakcjach surowcami w stosunku do obrotów związanych z transakcjami rzeczywistymi.

Rynek surowców spełnia obecnie funkcję barometru nastrojów inwestorskich. Typowym zjawiskiem dla rynku surowców jest przenikanie się transakcji na rynku spot i transakcji na rynku terminowym. Powoduje to powstawanie wzajemnej interakcji cen spot i cen kontraktów futures. W ślad za tym zmieniają się motywacje uczestników rynku surowców, co powoduje ewoluowanie czynników poziomu ryzyka. Znaczącą rolę odgrywają spekulanci, których decyzje w coraz większym stopniu przekładają się na wzrost krótkookresowej zmienności cen (w tym cen futures jako wyznacznika przyszłej zmienności cen spot).

Powyższe prawidłowości mają odniesienie do większości towarów znajdujących się w obrocie rynkowym, przez co wzrasta presja na skuteczność procesu zarządzania ryzykiem w instytucjach bankowych.

W sektorze bankowym odnotowujemy stałe dążenie do objęcia zakresem badań wszystkich przejawów ryzyka, które mogą wywołać poważniejsze skutki finansowe dla instytucji, jaką jest bank. Takie kompleksowe (holistyczne) podejście opiera się na przekonaniu, że nie należy ignorować żadnych czynników ryzyka, nawet tych, które pozornie zostały już dobrze rozpoznane. Ponadto innym oglądem, w ramach którego ma miejsce pogłębiona percepcja ryzyka bankowego, jest jego agregacja w celu stworzenia modułów grupujących zbliżone rodzaje ryzyka. Takie ujęcie poprawia skuteczność zastosowania technik zarządzania ryzykiem. Stąd biorąc pod uwagę złożoność zjawisk i struktur gospodarczych, coraz bardziej niezbędne stało się stworzenie mechanizmów dekompozycji ryzyka w celu wyodrębnienia oddziaływania skutków różnych rodzajów ryzyka wpisanych w daną transakcję, zdarzenie lub proces.

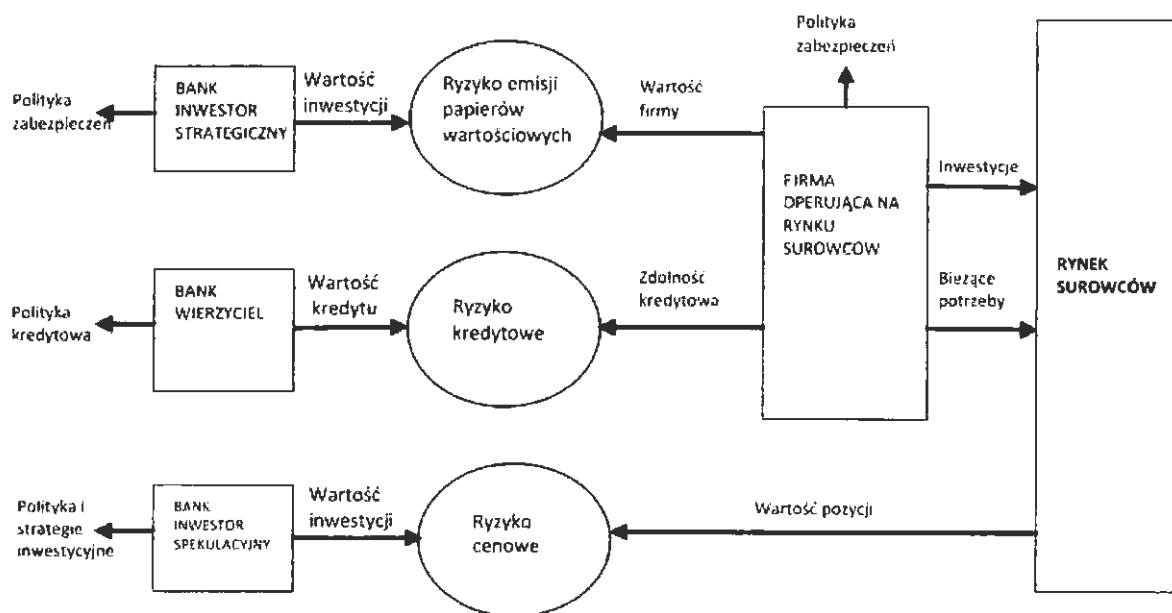
Uwzględniając wskazane kierunki zmian w procesie zarządzania ryzykiem instytucji finansowych, przedmiotem badań objęto wpływ rynków surowców na ryzyko bankowe, tj. oddziaływanie czynników ryzyka związanych z rynkiem surowców na sytuację banku. Powyższe określenie przedmiotu badań determinuje problem podniesiony w pracy, którym jest oddziaływanie ryzyka rynku surowców na ryzyko banku.

Problematyka oddziaływania rynków surowców na sytuację podmiotów gospodarczych zawsze była ściśle związana z praktyką gospodarczą. Miało to miejsce zwłaszcza w odniesieniu do przedsiębiorstw produkcyjnych przemysłu spożywczego, branży paszowej i wydobywczej. Przedsiębiorstwa produkcyjne działające w sferze realnej starały się ograniczać wpływ zmienności cen surowców i walut na wysokość pozycji kosztów

i przychodów dzięki wykorzystaniu wyspecjalizowanych strategii zarządzania ryzykiem. Realizacja tych strategii była możliwa dzięki współpracy z instytucjami finansowymi, w tym z bankami.

Cele i hipotezy badawcze

Oddziaływanie zjawisk zachodzących na rynku surowców na bank ma bez wątpienia charakter złożony. Jest to związane ze zróżnicowanym charakterem relacji łączących instytucję bankową z rynkiem surowców, co zaprezentowano na rys. 1.

Rys. 1. Ekspozycja banku na ryzyko rynku surowców

Źródło: opracowanie własne.

Oddziaływanie ryzyka rynku surowców (zmienności cen) na ryzyko banku może być odzwierciedlone w sytuacji finansowej przedsiębiorstw operujących na rynku surowców poprzez określony wpływ na ich wartość rynkową lub zdolność i wiarygodność kredytową. Istnieje bezpośredni związek przyczynowo-skutkowy określony przez wartość i charakter pozycji (krótka lub długa), jaką zajmuje bank bezpośrednio na rynku surowców.

Wspólną cechą omawianych zależności jest charakterystyka zmienności rynku surowców. Pojawia się tu problem możliwości zintegrowania podejścia banku w kwestii zarządzania ryzykiem jako odpowiedzi na jej wieloaspektowy i wieloczynnikowy charakter. Chodzi tu przede wszystkim o konstrukcję adekwatnego systemu identyfikowania i monitorowania ryzyka oraz mechanizmów jego zabezpieczania, w tym wykorzystania innowacyjnych strategii zabezpieczających opartych na instrumentach pochodnych. Duże

znaczenie w tym systemie powinna pełnić polityka zabezpieczeń (hedging) przedsiębiorstw działających na rynku surowców.

Mając na uwadze powyższe determinanty, badaniami zostały objęte dwa rodzaje ryzyka: kredytowe i rynkowe jako elementy, dla których można precyzyjnie wyodrębnić wpływ zmian na rynku surowców. Nie uwzględniono natomiast ryzyka płynności ze względu na pośrednie oddziaływanie sytuacji rynkowej, podobnie jak w przypadku ryzyka operacyjnego.

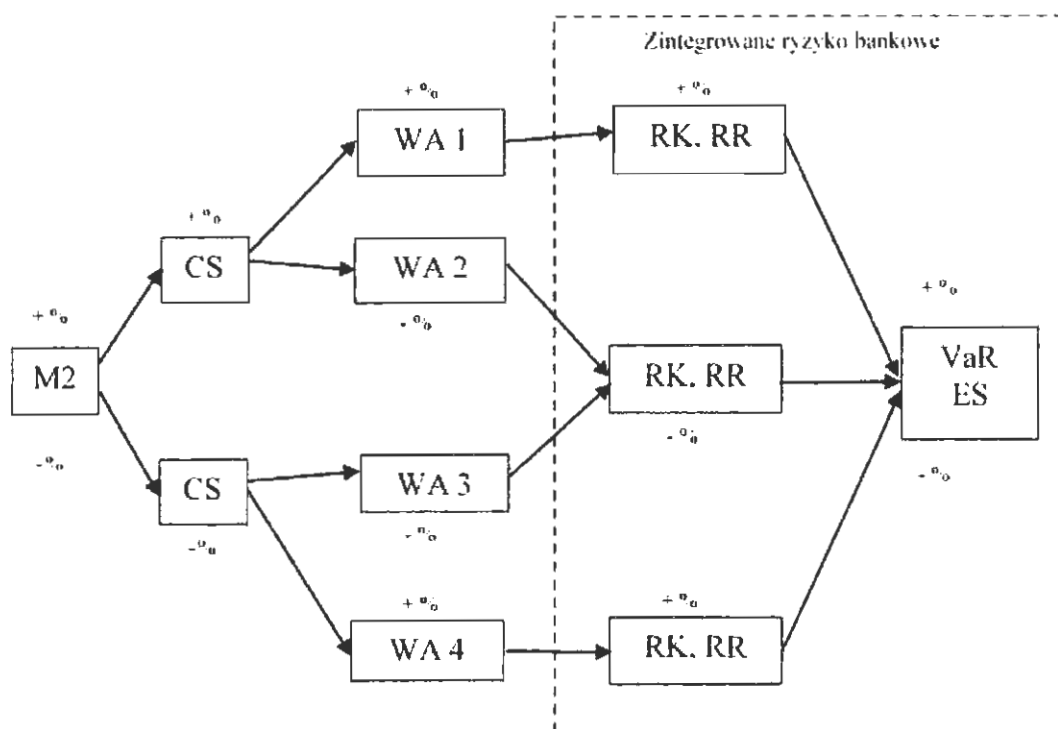
Ryzyko kredytowe jest to możliwość powstania zakłóceń w terminowym regulowaniu spłat wiarygodności banku przez kredytobiorcę, którego sytuacja finansowa jest determinowana przez ceny surowców, które na rynku są konsekwencją wpływu zmienności ich parametrów na wartość przepływów finansowych poszczególnych kredytobiorców. Chodzi tu zarówno o związek bezpośredni (inwestycje lub zaspokajanie potrzeb operacyjnych przedsiębiorstw), jak i pośredni poprzez wpływ na ogólną sytuację gospodarczą.

Ryzyko rynkowe odnosi się do możliwości zaistnienia strat instytucji bankowej w wyniku zmian cen akcji, stóp procentowych, kursów walutowych, cen na rynkach surowców i innych parametrów rynkowych. W celu zarządzania tym rodzajem ryzyka banki wykorzystują wiele wyrafinowanych narzędzi matematycznych i statystycznych. Najbardziej popularnym jest wartość narażona na ryzyko (VaR), która w ciągu ostatnich piętnastu lat stała się standardem regulacyjnym i branżowym w dziedzinie pomiaru ryzyka rynkowego. Na bazie krytyki VaR w kwestii braku spójności i subaddytywności, wykorzystywane są miary ryzyka spełniające te warunki, tj.: Expected Regret (ER), Conditional Value At Risk (CVaR), Expected Shortfall (ES), Tail Conditional Expectation (TCE), Tail Mean (TM), Worst Conditional Expectation (WCE) i spektralne miary ryzyka.

Celem głównym monografii było opracowanie zintegrowanego modelu oceny wpływu ryzyka rynku surowców na sytuację banku oraz zabezpieczenia związanej z nim ekspozycji banku na ten rodzaj ryzyka.

Tak sformułowany cel, poprzez możliwość identyfikacji mechanizmów kształtowania się ryzyka bankowego związanego z rynkiem surowców, jasno określają podjęte w tym kierunku badania, wskazując na mechanizmy umożliwiające poprawę efektywności zabezpieczeń ekspozycji banku w zmieniających się uwarunkowaniach rynkowych i systemowych.

Koncepcja zintegrowanego modelu oceny wpływu ryzyka rynku surowcowego na sytuację banku została przedstawiona na rys. 2.

Objaśnienia:

M2 – podaż pieniądza,

CS – ceny surowców

WA – wartość pozycji aktywów banku, dodatnio skorelowanych ze wzrostem cen surowców (WA1), ujemnie skorelowanych ze wzrostem cen surowców (WA2), dodatnio skorelowanych ze spadkiem cen surowców (WA3) oraz ujemnie skorelowanych ze spadkiem cen surowców (WA4).

RK – ryzyko kredytowe banku

RR – ryzyko rynkowe banku

VaR – miara ryzyka - wartość narażona na ryzyko

ES – miara ryzyka - Expected Shortfall

Rysunek 2. Model oceny wpływu ryzyka rynku surowców

Źródło: opracowanie własne.

W pracy wytyczono również następujące cele cząstkowe:

- zintegrowane ujęcie ryzyka rynkowego z innymi rodzajami ryzyka banku (ryzyko kredytowe) na gruncie nowych regulacji nadzorczych;
- identyfikacja specyficznych atrybutów oraz obszarów zarządzania ryzykiem na rynkach surowców;
- przedstawienie oryginalnej koncepcje ograniczania ryzyka surowców w działalności banków.

W ciągu ostatnich dwudziestu lat wzrastało zaangażowanie instytucji finansowych na rynkach surowców i finansowych, a w ślad za nim rozwijane były teorie i badania nad ryzykiem. Wielu badaczy przypisywało wzrost ryzyka (zmienności cen) i tworzenie się banków spekulacyjnych zachowaniom stadnym instytucji finansowych.

Biorąc powyższe pod uwagę, w pracy sformułowano następującą hipotezę główną:
Niestabilność poziomu cen surowców przekłada się na wzrost ryzyka banku.

W wyniku dekompozycji hipotezy głównej postawiono trzy hipotezy pomocnicze:

- 1. zmiany podaży pieniądza głównych walut są w istotnym stopniu skorelowane ze zmiennością cen na rynku surowców.**

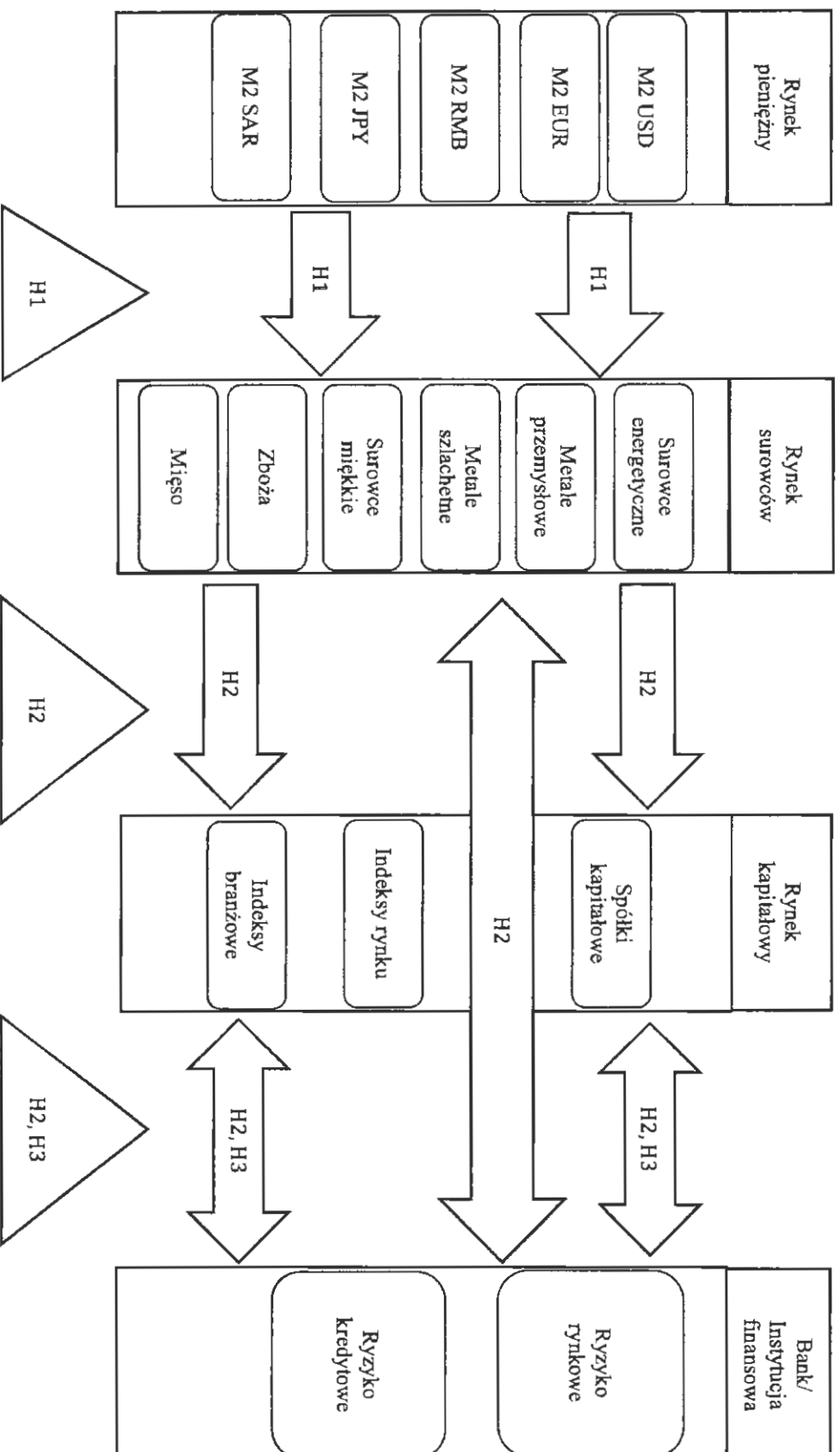
Weryfikacja hipotezy oparta została na badaniu przyczynowości w sensie Grangera pomiędzy zmianami wielkości podaży pieniądza (dolara, euro, jena, juana (renminbi) i riala) oraz cenami głównych grup towarów. Czynnikiem ryzyka związany ze wzrostem podaży pieniądza wiąże się ze zjawiskiem finansyzacji rynków surowców.

- 2. zmienność cen na rynku surowców stanowi istotny czynnik ryzyka w odniesieniu do wartości rynkowych portfeli inwestycyjnych banków.**

Weryfikację hipotezy oparto na badaniu przyczynowości w sensie Grangera pomiędzy zmiennością indeksów cenowych głównych grup towarów a zmiennością cen spółek notowanych na GPW.

- 3. zmienność cen na rynku surowców stanowi istotny, pośredni czynnik ryzyka kredytowego banków w wymiarze ogólnym i indywidualnym.**

Weryfikację hipotezy oparto na badaniu ryzyka niewypłacalności przedsiębiorstwa przy wykorzystaniu Modelu Mertona w zależności od wrażliwości wartości spółki na zmiany cen na rynkach surowców.

Objaśnienia: M2 USD, M2 EUR, M2 RMB, M2 JPY, M2 SAR – agregat podaży pieniądza dla dolara, euro, renminbi (juan), jena, riata; H1, H2, H3 – hipotezy badawcze

Rys. 3. Schemat koncepcji badań

Źródło: Opracowanie własne.

Weryfikacja postawionych hipotez pozwoliła ocenić, czy w kontekście przemian strukturalnych dokonujących się w gospodarce światowej ryzyko rynku surowców stanowi istotne zagrożenie dla stabilności banków. Koncepcja określająca odniesienie postawionych hipotez do zakresu przedmiotowego badań została przedstawiona na rys. 3.

Deglomeracja analizowanej w pracy funkcji głównej, określonej jako ryzyko rynku surowców a ryzyko banku, doprowadziła do wyodrębnienia trzech funkcji szczegółowych, otrzymanych w wyniku podziału hipotezy głównej na trzy hipotezy pomocnicze. Na tej podstawie wyodrębniono następujące funkcje szczegółowe: podaź pieniądza a zmienność na rynkach surowców, zmienność cen na rynkach surowców a wartość portfela inwestycyjnego banku oraz zmienność cen na rynkach surowców a ryzyko kredytowe banku.

Metodologia badania

W pracy zastosowano hipotetyczno-dedukcyjną konwencję badań. Uniwersalne instrumenty badawcze, takie jak: obserwacja, analiza, synteza oraz sposoby wnioskowania, indukcja i dedukcja posłużyły do sformułowania głównego problemu badawczego oraz hipotezy głównej. Wykorzystując dostępną w zakresie badanego obszaru literaturę krajową i zagraniczną, jak również bazy danych statystycznych Reuters, Bloomberg, StockWatch, Stooq przeprowadzono weryfikację teoretyczną i empiryczną sformułowanych w pracy czterech hipotez.

Realizację celu głównego pracy i celów szczegółowych oraz weryfikację postawionych hipotez przeprowadzono na podstawie analizy teoretyczno-empirycznej ryzyka z wykorzystaniem metod ekonometrycznych i stochastycznych, m.in. testów przyczynowości Grangera oraz modelu Mertona.

Struktura pracy

W **rozdziale pierwszym** zaprezentowano metodyczne aspekty teorii ryzyka. Przeprowadzono obszerny przegląd definicji ryzyka oraz jego klasyfikacji z uwzględnieniem najnowszych badań. Fundamentalnym aspektem jest związek ryzyka z dochodem, co stworzyło podstawy teoretycznych i praktycznych założeń procesu zarządzania ryzykiem. Omówiono istotę i obecną klasyfikację ryzyka bankowego, określając jego znaczenie dla stabilizacji finansowej instytucji bankowych. Jako niezbędne tło rozważań dla dalszych dociekań badawczych potraktowano opis rozwoju mechanizmów regulacyjnych w zakresie ryzyka instytucji bankowych. W tym kontekście przedstawiono ewolucję nowych form ryzyka jako niezbędnych elementów modeli ryzyka na drodze ich dostosowania do zmieniających się uwarunkowań funkcjonowania instytucji finansowych. Aktualnym

kierunkiem badań jest precyzyjna identyfikacja tych form ryzyka oraz dostosowanie do nich nowych metod i narzędzi zarządzania ryzykiem banku. Co istotne, zauważalny jest proces polegający na tym, że wiele czynników ryzyka zostało oderwanych od realnej sfery gospodarki i powiązanych ze sferą zachowania rynków finansowych oraz oddziaływaniem czynników psychologicznych (ujęcie behawioralne). I na ten aspekt w treści tego rozdziału również zwrócono uwagę.

W **rozdziale drugim** przedstawiono zmiany zachodzące na rynkach, ich rynkowe ukierunkowania, deregulację oraz finansyzację jako kluczowe procesy kształtujące nowoczesne struktury rynkowe. Doprowadziło to do przyspieszenia ewolucji oraz zwiększenie znaczenia nowych, do tej pory marginalizowanych, rodzajów ryzyka bankowego. Strukturalne zmiany na globalnych rynkach surowców, np. finansyzacja, mogą stanowić nowe źródło ryzyka instytucji finansowych poprzez ukształtowanie znaczących interakcji z rynkami finansowymi. Powyższe kwestie kształtują specyfikę współczesnych rynków surowców, a tym samym są źródłem ryzyka rynkowego przez wpływ na mechanizm kształtowania cen surowców i ich zmienność. Uzasadnia to sformułowanie hipotezy głównej i jej deglomerację poprzez odniesienie do źródeł zmienności cen surowców.

Rozwój możliwości obliczeniowych w ostatnich dziesięcioleciach pozwolił na zastosowanie zaawansowanych metod i modeli opartych o analizę dużych ilości danych w celu badania kierunku oraz natężenia wpływu poszczególnych czynników na poziom i wahania cen na rynkach. Dlatego w ramach **rozdziału trzeciego** przeprowadzono obszerne omówienie metod i narzędzi zarządzania wybranymi rodzajami ryzyka rynkowego banku, tj. ryzyka zmiany cen akcji oraz zmiany cen (stóp zwrotu) surowców. Wybór tych rodzajów ryzyka rynkowego związany jest z rolą inwestora na rynkach surowców oraz rynkach akcji, jaką przyjmują coraz częściej instytucje bankowe. W tym obszarze istotne jest badanie i modelowanie zmienności cen i stóp zwrotu oraz wybór adekwatnych do tego narzędzi analitycznych (modele GARCH), uwzględniających efekty długiej pamięci i asymetrii.

Zagadnienia teoretyczne w obrębie rynków finansowych często koncentrują się na zależnościach zachodzących pomiędzy zmianami cen surowców oraz wpływie transmisji informacji na poziom stóp zwrotu. Z kolei badania dotyczące warunkowej zmienności stóp zwrotu na rynkach surowców są mniej zaawansowane. Pomimo tego, badania nad zmiennością rynkową zyskują na popularności w miarę wzrostu samej zmienności i znaczenia inwestycyjnego surowców. Rosnące zainteresowanie wynika również z faktu, że stopy zwrotu osiąmane na inwestycjach w surowce posiadają pewne empirycznie weryfikowalne cechy, takie jak: anormalny rozkład, efekt asymetrii, załamania strukturalne oraz tzw. grube ogony

rozkładu (*fat tails*). Charakterystyki te wpływają na trafność prognoz i dlatego wymagają doświadczeń z różnymi modelami zmienności. Klasyczne podejście do badania zmienności na rynkach surowców skupiało się na dynamice zmienności w odniesieniu do ceny pojedynczego surowca lub odnosiło się do rozprzestrzeniania w czasie zmienności na wiele surowców, co badano z wykorzystaniem standardowych modeli zmienności. W nowszych badaniach starano się zgromadzić zróżnicowane charakterystyki zmienności pojedynczych surowców lub ich grup w celu określenia metodycznego zestawu narzędzi pozwalających na precyzyjne przewidywanie zmienności rynkowej cen i stóp zwrotu.

W badaniach nad ryzykiem na rynkach surowców wykorzystywane jest podejście oparte o miarę ryzyka, jaką jest VaR. Natomiast w ocenie modeli prognostycznych i oszacowaniu zmienności wykorzystywane są modele klasy GARCH. Najlepszy do modelowania zmienności stóp zwrotu jest taki model, dzięki któremu otrzymuje się najdokładniejsze prognozy i szacunki VaR.

Ponadto w tym rozdziale ukazano istotę i znaczenie zarządzania ryzykiem kredytowym oraz dokonano porównania różnych strategii i instrumentów pozwalających na zarządzanie tym ryzykiem. Zarówno praktycy, jak i teoretycy bankowości mają świadomość niewystarczającej wiedzy na temat przyczyn niewypłacalności przedsiębiorstw. Z tego względu istnieje potrzeba doskonalenia metod ograniczania ryzyka kredytowego zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i portfelowym. Brak rozeznania w specyficznych uwarunkowaniach towarzyszących działalności kredytobiorcy wpływa w zasadniczy sposób na podejmowanie decyzji kredytowych, co wynika przede wszystkim z możliwości wykorzystania różnorodnych metod badania i oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej.

W ramach **czwartego rozdziału** dokonano próby wyodrębnienia kluczowych czynników ryzyka cenowego i kredytowego związanych z rynkiem surowców, mających wpływ na kształtowanie się obciążonej ryzykiem ekspozycji banku. W tym celu przeprowadzono badania empiryczne określające wpływ ryzyka rynku surowców na sytuację banku w zakresie ryzyka na rynku finansowym oraz ryzyka kredytowego spółek niefinansowych, związanych operacyjnie z rynkiem surowców.

W **rozdziale piątym** opracowano koncepcję zintegrowanego modelu oceny wpływu ryzyka rynku surowców na sytuację banku.

Zaproponowany model za pomocą oszacowań parametrów wielowymiarowego rozkładu czynników makroekonomicznych pozwoli na wygenerowanie scenariuszy sytuacji ryzykownych, związanych z rynkiem surowców. Po zidentyfikowaniu zależności między

tymi zmiennymi makroekonomicznymi a czynnikami ryzyka bankowego jest możliwe oszacowanie straty banku w oparciu o wskaźniki ryzyka VaR i ES.

Wkład w rozwój dyscypliny finanse

Rozważania i wnioski sformułowane w pracy mogą przyczynić się do rozwoju nauk o finansach, zwłaszcza w odniesieniu do problematyki ryzyka bankowego. Koncentrują się one na identyfikacji ryzyka związanego z rynkami surowców oraz jego oddziaływaniu na sytuację banków. Temat i treść pracy o charakterze nowatorskim wpisuje się w tok zagadnień związanych z bezpieczeństwem funkcjonowania sektora bankowego. W tym sensie zaprezentowane dociekania stają się fragmentem trwającej debaty naukowej dotyczącej tematyki ryzyka bankowego i wychodzą naprzeciw poszukiwaniom przyczyn niestabilności banków we współczesnej gospodarce światowej. Jednym z takich zjawisk jest właśnie finansyzacja rynków surowców, która sprzyja wzrostowi ich zmienności, a tym samym przyczynia się do wzrostu ryzyka w działalności banku.

Ponadto zaprezentowane w pracy i omówione badania spełniają kryterium nowatorskich doniesień naukowych i wskazują na możliwe rozwiązania w zakresie podjętego tematu, co przekłada się na realne rozwiązania w sektorze bankowym. Tym samym wypełniono istotną lukę badawczą w literaturze problemu, a zawarte w dysertacji treści mają wymiar poznawczy, metodyczny i aplikacyjny.

Banki jako instytucje globalne, poprzez złożoną sieć zależności, narażone są na transmisję surowcowych szoków rynkowych w różnym zakresie, co może doprowadzić do destabilizacji ich sytuacji finansowej. Obserwacje z tym związane stanowiły inspirację do sformułowanych hipotez badawczych i formułowania wniosków.

Praca ma charakter teoretyczno-empiryczny i obejmuje:

- budowę koncepcji zintegrowanego modelu oceny wpływu ryzyka rynku surowców na sytuację banku;
- opracowanie koncepcji przenikania ryzyka rynku surowców, którego efektem są wielopunktowe zagrożenia dla stabilności finansowej banku;
- uporządkowanie, kompleksowe przedstawienie i ocena związku pomiędzy ryzykiem rynku surowców a ryzykiem banku;
- propedeutyka zagadnień: ryzyko rynku surowców, finansyzacja rynku surowców, zintegrowane ryzyko banku czy wyłonienie sposobów oddziaływania ryzyka rynku surowców na ryzyko banku.

W aspekcie empirycznym (aplikacyjnym) o wartości pracy stanowi:

- empiryczna weryfikacja wpływu podaży pieniądza na zmienność rynków surowców;
- empiryczna weryfikacja wpływu zmienności rynków surowców na zmienność notowań akcji spółek i indeksów rynkowych;
- empiryczna weryfikacja oddziaływania zmienności cen na rynku surowców na kształtowanie się wypłacalności spółek giełdowych.

Oryginalnym wkładem empirycznym do nauk o finansach jest weryfikacja postawionych hipotez oraz opracowanie i testowanie skonstruowanego modelu.

Pierwsza hipoteza szczegółowa w brzmieniu: *Zmiany podaży pieniądza w odniesieniu do głównych walut są w istotny sposób skorelowane ze zmiennością cen na rynku surowców* została zweryfikowana pozytywnie. Podaż dominujących na współczesnych rynkach walut ma znaczący potencjał oddziaływania na zmienność cen głównych surowców. W znacznym stopniu odpowiadał za to proces finansyzacji rynków surowcowych, którego efektem był wzrost siły korelacji pomiędzy cenami surowców a tradycyjnymi aktywami finansowymi.

Druga hipoteza szczegółowa w brzmieniu: *Zmienność cen na rynku surowców stanowi istotny czynnik ryzyka w odniesieniu do wartości rynkowych portfeli inwestycyjnych banków* została również zweryfikowana pozytywnie w odniesieniu do spółek i branż notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. W ten sposób potwierdzono przypuszczenia znaczącego związku pomiędzy tradycyjnymi aktywami inwestycyjnymi w odniesieniu do polskiego rynku a rynkami surowcowymi. Charakter spółek i branż skorelowanych z rynkami surowców odpowiada polskiej specyfice gospodarczej z dominującym udziałem przedsiębiorstw surowcowych.

Trzecia hipoteza szczegółowa w brzmieniu: *Zmienność cen na rynku surowców stanowi istotny, pośredni czynnik ryzyka kredytowego banków w wymiarze ogólnym i indywidualnym* została zweryfikowana pozytywnie w odniesieniu do spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Biorąc pod uwagę ryzyko kredytowe stwierdzono, z wykorzystaniem modelu Mertona, znaczącą wrażliwość ryzyka kredytowego spółek na zmienność notowań kursów ich akcji. Związane to było w dużej mierze z niekorzystną strukturą zadłużenia i wartości badanych spółek. Wyodrębniono grupę 20 spółek, których notowania były skorelowane z co najmniej jednym indeksem surowcowym i posiadały znaczącą wrażliwość ryzyka kredytowego na scenariusz stresowy.

Biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych badań, zweryfikowany został wpływ ryzyka rynku surowcowego na sytuację banku w zakresie ryzyka rynkowego oraz ryzyka kredytowego spółek niefinansowych. Wszystkie pozytywnie zweryfikowane hipotezy potwierdziły postawioną hipotezę główną: *Niestabilność poziomu cen surowców przekłada*

się na wzrost ryzyka banku. Można stwierdzić zatem, że oddziaływanie ryzyka rynku surowców (zmienności cen) na ryzyko banku jest odzwierciedlone w sytuacji finansowej przedsiębiorstw, operujących na rynku surowców poprzez określony wpływ na ich wartość rynkową lub zdolność kredytową. Pozwala to w kontekście praktyki na weryfikację podejścia do ryzyka zarówno w odniesieniu do banków, jak i firm operujących na rynkach surowców. W przypadku banków, wzrost ryzyka powstającego na rynku surowców wiąże się z przyjęciem precyzyjnych założeń odzwierciedlających specyfikę oddziaływania rynku surowców (zarówno w odniesieniu do ekspozycji na konkretne surowce, jak i spółki surowcowe). W przypadku firm, bardziej precyzyjne dopasowanie banków do warunków ryzyka rynków surowców powinno motywować do wdrażania skuteczniejszych niż obecnie założeń polityki zabezpieczeń.

Przeprowadzony proces weryfikacji hipotez uzasadniał podjęcie realizacji celu głównego rozprawy, jakim było opracowanie zintegrowanego modelu oceny wpływu ryzyka rynku surowców na sytuację banku oraz zabezpieczenia związanej z nim ekspozycji banku. Opracowano następującą formułę określającą zintegrowaną stratę banku dla okresu h i dla przyjętego zakresu czynników ryzyka g .

$$Loss_{h,g} = - \sum_{i=1}^N [PVA_{i,\Delta,g} - PVA_i] + \sum_{j=1}^M [PVL_{j,\Delta,g} - PVL_j] - PNI_{h,\Delta,g}$$

Zaproponowany model oceny wpływu ryzyka rynku surowców na sytuację banku za pomocą oszacowań parametrów wielowymiarowego rozkładu czynników makroekonomicznych pozwala zastosować te oszacowania do wygenerowania scenariuszy sytuacji ryzykownych, związanych z rynkiem surowców. Po zidentyfikowaniu zależności między zmiennymi makroekonomicznymi a czynnikami ryzyka bankowego istnieje możliwość oszacowania straty banku w oparciu o wskaźniki ryzyka VaR i ES.

$$EC_{VaR,(1-\alpha)} = \inf_l P(Loss_h > l) \leq \alpha$$

$$EC_{ES,(1-\alpha)} = E[Loss_h \mid Loss_h > VaR_{(1-\alpha)}] = \frac{1}{\alpha} \int_{u>1-\alpha}^1 VaR(u) du$$

W toku testowania modelu oceny wpływu ryzyka rynku surowców na sytuację banku stwierdzono, że zgodnie z wygenerowanymi scenariuszami ryzyka, obniżenie wartości bieżącej aktywów z tytułu ryzyka rynku towarowego jest bardziej wyraźne, gdy aktywa są

wrażliwsze na ponoszone straty i mają dłuższe terminy zapadalności od zobowiązań. W testowanej strukturze bilansu zauważono, że zmiany wartości aktywów i pasywów ze względu na scenariusze ryzyka były jednakowe. W tym przypadku, kapitał ekonomiczny odzwierciedlał straty związane z ryzykiem kredytowym, a wzrost wartości przepływów z tytułu redukcji zobowiązań odgrywał kluczową rolę w ustalaniu szacunków kapitału ekonomicznego.

Potwierdziło to przypuszczenie o istotności integracji ryzyka bankowego. Odrębne modelowanie bloków ryzyka jest nieefektywne w wychwytywaniu interakcji między różnymi jego źródłami. Najnowsze innowacje finansowe zmuszają instytucje tego sektora do analizy banków ze zintegrowanej perspektywy. Zaproponowany model może z łatwością objąć wszystkie źródła ryzyka bankowego, aby uwzględnić inne rodzaje ryzyka - oprócz kredytowego i rynkowego.

Najważniejsze osiągnięcia wynikające z przeprowadzonych badań i stanowiące oryginalny wkład teoretyczny do nauki o finansach odnoszą się do pojęciowego, klasyfikacyjnego i regulacyjnego wymiaru ryzyka bankowego. Obejmują one następujące wnioski:

1) banki starają się w procesie oszacowań poziomu ryzyka uwzględniać powiązania pomiędzy jego rodzajami, jednak zaawansowanie w tym obszarze nie odnosi się w równym stopniu do wszystkich rodzajów ryzyka;

2) oddziaływanie ryzyka rynku finansowego i surowców na sytuację banku uzależnione jest od roli, jaką pełni bank, tzn. inwestora lub kredytodawcy, w każdym z tych aspektów oddziaływanie będzie następowało poprzez odmienny mechanizm prawno-ekonomiczny na poszczególne rodzaje ryzyka bankowego;

3) podejście uwzględniające złożoność oddziaływania efektów ryzyka na bank od jakiegoś czasu próbuje się zaimplementować w sposób sformalizowany i ujednolicony w ramach regulacji nadzorczych, przy czym problematyka wydaje się być rozwojowa, o czym świadczy proces ciągłego rozszerzania i aktualizacji podstawowych aktów regulacyjnych;

4) do ciągłych zmian regulacyjnych przyczyniają się koncepcje i klasyfikacje nowych rodzajów ryzyka, które kształtują „świadomość” banku. Świadczy to o ciągłej ewolucji uwarunkowań działalności bankowej, rosnącej precyzji percepcji ryzyka i metodyki jego wyceny.

Polaryzacja rynków surowców jest skutkiem coraz większego różnicowania źródeł ryzyka w działalności globalnych podmiotów gospodarczych. Różnicowanie to wynika zarówno z rozwoju metod identyfikacji i pomiaru samego ryzyka, jak i procesu finansyzacji

rynków surowców. Istniejące metody pomiaru, modelowania i zarządzania ryzykiem muszą uwzględniać jedną z kluczowych kwestii, jaką jest materialny (nieabstrakcyjny) charakter podstawowych surowców, a co za tym idzie, ich znaczenie dla sektora realnego gospodarki. Spekulacyjne „gry na surowcach” mogą przynosić skutki zarówno czysto finansowe, jak i skutki dla rzeczowej działalności (efektywności kosztowej) przedsiębiorstw branż niefinansowych. Ten bezpośredni i pośredni sposób uwidaczniania czynników ryzyka jest dla banków szczególnie istotny przy konstrukcji systemów zarządzania ryzykiem rynków surowców.

Praktyczną implikacją takiego założenia jest uwzględnienie w ramach modelu zarządzania ryzykiem banku interakcji pomiędzy wartością spółki surowcowej, a jej zdolnością kredytową. W odniesieniu do spółek surowcowych wiąże się to ze wzrostem świadomości zarządzających, że ryzyko pochodzące z rynku surowców, nawet w sposób pośredni wpływając na wartość rynkową spółki, może modyfikować jej zdolność kredytową z perspektywy banku, a tym samym wpływać na prawdopodobieństwo bankructwa.

Zjawiska kształtujące ryzyko na rynkach surowców, biorąc pod uwagę specyfikę źródeł pozyskiwania określonych surowców, mają często charakter egzogeniczny i silnie skorelowany ze zjawiskami politycznymi oraz społecznymi. W praktyce oznacza to, że ryzyko surowców może przejawiać się w formie zdarzeń ekstremalnych (związanych z ogonami rozkładu zmiennej losowej) i przez to stanowić poważny problem w kwestii zapewnienia potencjału jego absorpcji przez spółkę lub bank.

Inspiracją do objęcia tej problematyki szczegółowymi badaniami naukowymi była moja wieloletnia praca w instytucjach finansowych. Na przykładzie polskich przedsiębiorstw i zaangażowanych finansowo w nie banków, mogłem obserwować rosnące zagrożenia pochodzące z rynku surowców. Polska gospodarka, a szczególnie sektor bankowy i pojedynczy przedsiębiorcy są uczestnikami globalnego rynku finansowego i rynku surowców, praktycznie bez możliwości oddziaływania na nie. Ryzyko pochodzące ze światowych uwarunkowań może być przyczyną wzrostu polskiej gospodarki, jak i potencjalnym zagrożeniem. Wobec tego, teoretyczne ujęcie ryzyka rynkowego i w konsekwencji kredytowego płynącego z rynku surowców nabiera dużego znaczenia aplikacyjnego w celu ochrony banków działających w Polsce przed negatywnymi procesami zachodzącymi na tym rynku w globalnej gospodarce.

Na podstawie przedstawionych i omówionych w pracy wyników badań można jednoznacznie potwierdzić obecność istotnych zależności pomiędzy ryzykiem rynkowym na rynkach surowców i rynkach finansowych. Jednocześnie ta konstelacja obliuguje do podjęcia

dalszych szczegółowych badań nad rozpoznaniem zjawisk występujących na obu rynkach i w tym kontekście budowy bardziej skutecznych narzędzi modelowania ryzyka bankowego.

Bez wątplenia rozwinięcia w formie poszerzenia zakresu badań wymaga problematyka związku pomiędzy ryzykiem walutowym a ryzykiem surowców. Jak zauważono, obrót surowcami odbywający się w skali globalnej posiada ścisły związek z walutami czołowych gospodarek świata. Z punktu widzenia ryzyka przedsiębiorstw i banków, ryzyko walutowe tworzy złożone relacje z wyceną surowców i ma wpływ na opłacalność transakcji w wymiarze operacyjnym i inwestycyjnym. Zagadnieniom tym zamierzam poświęcić się w kolejnych badaniach naukowych.

3.2. Obszary badań naukowych i publikacje upowszechniające ich wyniki

Moja dotychczasowa praca naukowo-badawcza została udokumentowana w 3 monografiach, 40 artykułach naukowych - 21 autorskich i 19 współautorskich, z czego 18 w języku angielskim (w tym 6 publikowanych za granicą). Większość publikacji naukowych powstała po uzyskaniu stopnia doktora (4 przed uzyskaniem stopnia doktora). Wszystkie prace naukowe są recenzowane i publikowane w formie monografii, artykułów w czasopismach naukowych oraz w materiałach pokonferencyjnych w tym indeksowanych w Web of Science. Sumaryczna wartość punktów MNiSW, uzyskanych z opublikowanych artykułów to 361, Indeks Hirscha 3. Szczegółowe zestawienie dorobku naukowo-badawczego przedstawiono tabelarycznie na końcu opracowania w zestawieniu dorobku habilitanta oraz w załączniku nr 4 „Wykaz opublikowanych prac naukowych”.

Prace naukowe były publikowane w czasopismach krajowych o zasięgu ogólnopolskim i lokalnym, m.in. w: Czasopismo Finans KNF, Nauki o Finansach, Zeszytach Naukowych Uniwersytetów Ekonomicznych we Wrocławiu, Katowicach i SGH, oraz Uniwersytetów w Szczecinie, Lublinie, Gdańsku, Toruniu, Olsztynie i Białymstoku. W czasopismach zagranicznych we Włoszech, na Litwie, w Słowacji, Rumunii i Rosji.

Większość przeprowadzonych badań prezentowano na konferencjach krajowych i międzynarodowych w Polsce i za granicą.

Moje zainteresowania naukowe kształtowały się już podczas studiów na Uniwersytecie Gdańskim, gdzie skoncentrowałem się na rynku finansowym, ze szczególnym uwzględnieniem rynku kapitałowego i sektora bankowego. W badaniach, inspirowany i wsparty współpracą z praktyką gospodarczą, podejmowałem tematykę nową i istotną dla funkcjonowania sektora bankowego, rzadko poruszaną w publikacjach naukowych. Przykładem może być problematyka podjęta w pracy doktorskiej, zatytułowanej

Rynek kredytów a wzrost gospodarczy w Polsce w warunkach światowego kryzysu finansowego. Jak napisał prof. R. Wierzba w recenzji mojej dysertacji: „...stwierdzam, że jest to praca oryginalna i w dużym stopniu pionierska. Pragnę jednocześnie podkreślić, iż wyniki badań mgr. B. Włodarczyka są zbieżne z wynikami badań prowadzonymi przez doskonałego znawcę polskiego sektora bankowego dr. S. Kawalca. O wynikach swoich badań pisze S. Kawalec w swoim artykule pt. „Udomwić banki” opublikowanym w *Gazecie Wyborczej* z dnia 7 listopada 2011 r. czyli już po napisaniu rozprawy doktorskiej”.

Po uzyskaniu stopnia doktora podejmowane przeze mnie prace naukowo-badawcze koncentrowały się na następujących obszarach tematycznych:

1. Rynek finansowy (sektor bankowy) i jego wpływ na rozwój gospodarki w kontekście światowego kryzysu finansowego.
2. Ekspozycja kredytowa wraz z nowymi formami wierzytelności banku.
3. Sektor bankowy a rynek surowców w ujęciu ryzyka rynkowego i kredytowego.

Wskazane nurty badawcze znalazły swoją egzemplifikację w publikacjach naukowych.

Obszar zainteresowania naukowego związany z **rynkiem finansowym i jego wpływem na rozwój gospodarki w kontekście światowego kryzysu finansowego** obejmuje artykuły publikowane w okresie po uzyskaniu stopnia doktora. Badania te są kontynuacją i rozszerzeniem zainteresowań naukowych, których efektem była praca doktorska wydana jako monografia: *Polski rynek kredytów w okresie światowego kryzysu finansowego* (Wyd. CeDeWu, Warszawa 2012; recenzja prof. zw. dr hab. Ryszard Wierzba). Moje późniejsze badania w tym obszarze koncentrowały się na wpływie sektora finansowego na realną sferę gospodarki, a w szczególności na wzrost gospodarczy. Ten nurt badań został rozszerzony o zakłócenia, jakie pojawiły się w oddziaływaniu rynków finansowych na gospodarkę wraz z początkiem światowego kryzysu finansowego i obejmował takie obszary, jak: pokryzysowe strategie banków, pochodzenie kapitału w sektorze bankowym i jego wpływ na aktywność kredytową banków, efektywność banków i sektora bankowego, czy etyczny aspekt działalności instytucji finansowych. Do prac w tym nurcie zaliczam następujące:

- B. Włodarczyk, M. Szturo, *The impact of the financial sector on the economic growth*, Czasopismo Finansse KNF, 2018;
- B. Włodarczyk, M. Szturo, *Identification and monitoring of the financial system's instability*, OEJ, Olsztyn 2016;
- B. Włodarczyk, *Komu służy system finansowy - refleksja po światowym kryzysie gospodarczym*, Journal of Management and Financial Sciences, Kolegium Zarządzania i Finansów SGH, z.140, Warszawa 2014;

- B. Włodarczyk, *The post-crisis strategies of exchange banks in Poland in the context of their operating effectivenessw Financial aspects of management, Przedsiębiorczość i zarządzanie*, SAN, Łódź 2014;
- B. Włodarczyk, *PKO Bank Polski as an institution of systematical importance for the development of the Polish economy*, Nauki o Finansach nr 4/2014 Wydawnictwo UE we Wrocławiu, Wrocław 2014;
- B. Włodarczyk, *Demography and the global financial crisis*, Forum Statisticum Slovacum 6/2013, Bratislava 2013;
- B. Włodarczyk, *Strategia banku po kryzysie finansowym*, Zarządzanie i Finanse, Journal of Management and Finance nr 11/4/4 UG, Sopot 2013;
- B. Włodarczyk, *Influence of the financial sector on economic growth – the example of Poland*, VII-th Academic and Research Conference “Modern management: problems and perspectives”, Saint-Petersburg 2012;
- B. Włodarczyk, *Aktywność kredytowa polskiego sektora bankowego w okresie ostatniego światowego kryzysu finansowego w Kryzys Finansowy przebieg i skutki społeczno-gospodarcze w Europie Środkowej i Wschodniej*, pod redakcją prof. Sławomira Partyckiego, t. 1, Wydawnictwo KUL, Lublin 2012;
- B. Włodarczyk, *Wpływ pochodzenia kapitału w sektorze bankowym na rozwój regionalny w Polsce w okresie ostatniego światowego kryzysu finansowego*, Makroekonomiczne aspekty zarządzania w warunkach kryzysu, Prace i Materiały Wydziału Zarządzania UG, Sopot 2011.
- B. Włodarczyk, *Wpływ pochodzenia kapitału w polskim sektorze bankowym na podaż kredytów dla sektora niefinansowego*, Zeszyty Naukowe nr 11 PTE, Kraków 2011.

Na podstawie studiów literaturowych i przeprowadzonych przeze mnie badań można stwierdzić, że początkowo marginalizowano znaczenie systemu finansowego w rozwoju gospodarczym. Dopiero w XX w. zauważono, że system finansowy odgrywa istotną rolę, a ilość pieniądza w obiegu oraz ilość kredytów ma znaczenie dla poziomu inwestycji i konsumpcji. Obecnie obserwujemy, że neoliberalizm gospodarczy postulujący płynność kursu wymiany, zmniejszenie regulacji, zwłaszcza na rynkach finansowych oraz brak interwencji państwa w znacznym stopniu doprowadza do „imperializmu finansowego”, przejawiającego się dominującą rolą sektora finansowego w realnej gospodarce i zwiększeniem zadłużenia gospodarstw domowych, przedsiębiorstw i państw. Wzrost światowego zadłużenia oraz jego dywersyfikacja doprowadza do sytuacji, w której podaż pieniądza jest głównym czynnikiem zwiększenia konsumpcji i inwestycji, oddziałując na wzrost gospodarczy. Jednak oddziaływanie podażą pieniądza na wzrost gospodarczy powoduje, że siła nabywcza podmiotów gospodarczych jest efektem zwiększającego się ich zadłużenia i nie wynika z siły rosnącej gospodarki realnej. Obserwując wzrost gospodarczy,

będziemy obserwować proporcjonalny wzrost długów sfery realnej oraz państw i w konsekwencji, za pośrednictwem nowego kryzysu, wrócimy do sytuacji wyjściowej, będąc na wyższych poziomach zadłużenia wszystkich uczestników rynku przy wyższych cenach czynników produkcji i finalnych dóbr oraz usług. Nakręcająca się spirala zadłużenia jest długoterminowo niszcząca i niebezpieczna dla gospodarki, doprowadzając do dominującej pozycji instytucji sektora finansowego i zwiększania się ich zysków.

Rosnąca wartość obrotów na rynkach kapitałowych i ich kapitalizacja w stosunku do GDP nie mają związku z potrzebami realnej gospodarki i tworzą spekulacyjny popyt na pieniądź, zwiększając niepewność na rynkach i podnosząc koszty pozyskiwania kapitału, w konsekwencji destabilizując gospodarke i doprowadzając do kryzysów.

W przytoczonych publikacjach wykazałem, że naprawy obecnego „systemu” możemy upatrywać nie w ciągle rosnącej liczbie regulacji makroostrożnościowych, lecz w powrocie do interwencjonizmu państwa powodującego zmianę priorytetów działania instytucji finansowych, głównie banków, oraz na oparciu podaży pieniądza na trwałych parytetach (złoto, energia). Brak zdecydowanych działań może doprowadzić do kolejnych kryzysów finansowych, których przyczyną będzie dług państw, bańki spekulacyjne, finansyzacja gospodarki realnej w każdym aspekcie jej działania. Koszty zaniechań poniosą wszyscy w coraz większym zadłużeniu publicznym, a w konsekwencji w wyższych podatkach.

Podobną sytuację można zaobserwować na rynku polskim, na którym od początku przekształceń ustrojowych w systemie finansowym, a głównie w sektorze bankowym, zaczął dominować kapitał zagraniczny. Na skutek fuzji i przejęć międzynarodowe korporacje finansowe oraz banki w krótkim okresie przejęły rynek usług bankowych w Polsce. Taki stan rzeczy wydawał się korzystny dla młodej i ciągle rozwijającej się gospodarki. Nowe banki dostarczały kapitału, technologii i międzynarodowych rozwiązań w dziedzinie finansów. Wraz z akcesją Polski do UE i przyjęciem rozwiązań prawnych dominację kapitału zagranicznego spotęgowały oddziały instytucji kredytujących i przedstawicielstwa banków zagranicznych.

Suwerenność gospodarcza i stabilność systemu finansowego kraju może być zagrożona, jeśli strategiczne decyzje finansowe, inwestycyjne i kredytowe będą zapadać w zagranicznych ośrodkach decyzyjnych. W sektorze bankowym problemy wynikające ze zdominowania sektora przez kapitał zagraniczny to:

- ograniczanie nadzoru w stosunku do banków z kapitałem zagranicznym;
- zmniejszenie płynności sektora z powodu zależności banków z kapitałem zagranicznym od „banków-matek”;

- brak pośrednictwa we właściwej alokacji kapitału w gospodarce narodowej;
- ograniczenie środków finansowych na inwestycje i konsumpcję dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych;
- zwiększenie kosztów finansowania gospodarki narodowej;
- ograniczenie przepływów międzynarodowej wymiany walutowej;
- ograniczenie rynku międzybankowego.

Wskazane zagrożenia będą miały istotny wpływ na sferę realną gospodarki, co przełoży się na wzrost gospodarczy.

Na podstawie przeprowadzonych przeze mnie badań można wykazać, że w okresie kryzysu banki z kapitałem zagranicznym drastycznie ograniczyły podaż kredytów w Polsce. W latach 2008-2009 do gospodarki narodowej pieniądź płynął głównie z banków krajowych. Wsparcie tego sektora powinno polegać nie tylko na regulacjach ostrożnościowych i dokapitalizowaniu banków, lecz przede wszystkim na zmianie proporcji kapitałów krajowych i zagranicznych w polskim sektorze bankowym. Wspieranie polskiego kapitału bankowego leży w interesie lokalnych przedsiębiorstw i gospodarstw domowych oraz czyni system finansowy bezpiecznym, szczególnie w okresie światowych kryzysów finansowych. Negatywne skutki światowego kryzysu finansowego na banki giełdowe w Polsce miały raczej ograniczony zakres. Polskiemu sektorowi bankowemu w tym okresie sprzyjał: stosunkowo słabo rozwinięty stopień rozwoju usług finansowych, niewielkie wykorzystanie zaawansowanych produktów bankowych (inżynierii finansowej), ograniczona relacja pomiędzy sektorem a sferą realną oraz daleko idący nadzór nad rynkiem finansowym. Czynniki te pozwoliły efektywnie i bezpiecznie funkcjonować sektorowi bankowemu w okresie po kryzysie finansowym. W taką tendencję wpisały się banki giełdowe znajdujące się pod presją inwestorów, co mobilizowało je do działań efektywnościowych. Analizując strategię banków giełdowych, można wyodrębnić ich cechy wspólne, takie jak:

- utrzymanie podstawowej segmentacji biznesowej w bankach;
- istotna rola akcjonariatu w zabezpieczeniu kapitału do działalności;
- zwiększona dbałość o reputację w celu budowania zaufania do banku i rynku finansowego;
- koncentracja na wartościach: wiarygodność, zaufanie, szacunek;
- koncentracja na czynnikach wzrostu, takich jak: klient, pracownicy;
- społeczność lokalna, technologia.

Postępująca globalizacja gospodarek krajowych stwarza możliwości rozwoju, ale niesie także zagrożenia. Będąca w dużej mierze siłą napędową tego procesu globalizacja rynków finansowych zazwyczaj sprzyja rozwojowi gospodarczemu, otwierając sektorowi niefinansowemu dostęp do nowych źródeł kapitału i sposobów finansowania. Sprzyja także efektywnej alokacji kapitału i ogranicza różne rodzaje ryzyka. Jednak napływ kapitału zagranicznego do polskiego sektora bankowego z krajów wysoko rozwiniętych nie oznacza transferu dobrobytu. Rynek bankowy i pochodzenie jego kapitałów samo w sobie nie determinują kondycji gospodarki, aczkolwiek mogą zasadniczo wpływać na stymulowanie jej rozwoju. Należy pamiętać, że globalizacja decyzji dotyczących polityki kredytowej, inwestycyjnej i najważniejszych zmian finansowych sektora bankowego, oprócz korzyści, może przyczynić się do pogłębienia kryzysu.

Często podejmowaną przeze mnie problematykę związaną z oddziaływaniem sektora finansowego na wzrost gospodarczy poszerzyłem o refleksję na temat etycznej strony działalności instytucji finansowych. Jest to ważne zagadnienie w kontekście nieustannej presji akcjonariatu na wynik finansowy. W konsekwencji może to powodować postępowania nieetyczne. Został stworzony i jest utrwalany system społeczno-gospodarczy, który służy nielicznym kosztem wielu. Model biznesowy „na zarabianie za wszelką cenę” bez poszanowania wartości społecznych nie sprawdza się w praktyce i doprowadza do utraty zaufania, kryzysów, a w konsekwencji krzywdy znacznej części społeczeństwa.

W wypowiedziach czołowych ekonomistów na temat poszukiwania nowego paradygmatu w ekonomii i finansach lub też poszukiwania nowych rozwiązań w polityce gospodarczej przewija się wątek wartości niematerialnych. Ten kierunek budowania myśli ekonomicznej, która u podstawy ma wartości humanitarne, nie tylko kwestie wzrostu, może stanowić bardziej trwałe fundamenty procesu gospodarowania.

Należy podkreślić, że budowanie nowego ładu gospodarczego potrzebuje również ciągłego redefiniowania i zwiększenia edukacji ekonomicznej. Niezbędne jest, aby nie wypaczyć dziedzictwa nauki ekonomii i nauki o finansach wiedząc, że bierze się ona z cywilizacyjnego dorobku człowieka i ma służyć ludziom, a nie tylko instytucjom. Takie spojrzenie potrzebne jest nie tylko w odniesieniu do bieżącej działalności, ale zwłaszcza dla poczucia dobrze spełnionego obowiązku względem przyszłych pokoleń.

Zagadnienia, nad którymi prowadziłem badania i zawarłem analizy oraz wnioski w wyżej przytoczonych artykułach stały się dobrą i perspektywiczną podstawą badawczą do sformułowania drugiego nurtu mojej aktywności naukowej, jakim jest **ekspozycja kredytowa banku wraz z nowymi formami wierzytelności**. Prace z tego zakresu pogłębiały

problematykę rynku finansowego i sektora bankowego. Koncentrowałem się na wielu aspektach działalności kredytowej banku, tj. kredytach dla podmiotów gospodarczych i gospodarstw domowych.

Uzupełnieniem badań rynku kredytów było rozszerzanie ich o wierzytelności sektora bankowego w ciągle rozwijających się formach aktywności, takich jak: faktoring, cash pooling i elektroniczne formy tych usług. Do publikacji z tego nurtu zaliczam:

- B. Włodarczyk, M. Szturo, G. Ionescu, G. H. Ionescu, D. Firoiu, R. Pirvu, R. Badircea Litwa, *The impact of credit availability on small and medium companies*, The Internacjonal Jurnal Entrepreneurship and sustainability issues, Volume 5 no 3, Litwa 2018;
- B. Włodarczyk, M. Szturo, G. Ionescu, D. Firoiu, R. Pirvu, R. Badircea, *Corporate Lending in the developing market of bankung services w Shift. Major Challenges of Today's Economy*, red. F. Pinzaru, A. Zbucea, C. Bratianu, A. Mitan, Tritonic Publishing House, Rumunia 2017;
- B. Włodarczyk, A. Ostrowska, *The impact of selected recommendations of Polish banking supervision on banks' credit exposure secured by mortgage*, Working Papers of the Department of Economics - University of Perugia, Perugia, Włochy 2017;
- B. Włodarczyk, A. Burchi, *Bank branches rationalization: Italy vs Poland*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 182, red. K. Jajuga, Wrocław 2017;
- B. Włodarczyk, A. Ostrowska, *The factoring market in Poland and the European Union*, OEJ, 12 (3/2017), Olsztyn 2017;
- B. Włodarczyk, E. Małecka, *Adjustment of the legal regulations in the Polish banking system to the European Union standards*, [w:] B.Sitek, J.J. Szczerbowski (red.), *Private interest and public interest in European legal tradition*, Wydział Prawa i Administracji UWM, Olsztyn 2015;
- B. Włodarczyk, *Tworzenie oferty bankowej z wykorzystaniem bankowości elektronicznej*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, WUEW, Wrocław 2014;
- B. Włodarczyk, *Cash Pooling jako forma optymalizacji kosztów finansowych w przedsiębiorstwie*, Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Katowicach nr 186, Katowice 2014;
- B. Włodarczyk, *Oczekiwania klientów korporacyjnych wobec banków*, Studia Ekonomiczne Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Katowice 2013;
- B. Włodarczyk, *The consumer – institution relation on the Polish market of financial services*, in „Communication as a Measure of Protection and Limitation of Human Rights/Information in Relation to Human Rights”, Bratysława 2013;

- B. Włodarczyk, *Loan agreement in financing households*, UWM Law Review Olsztyn, Volume 5, Olsztyn June 2013;
- B. Włodarczyk, *Zmiany w ustawie o kredycie konsumenckim a rynek kredytów*, Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie, SGH, Warszawa 2012.

W Polsce, podobnie jak w innych krajach europejskich, większe trudności z pozyskaniem kredytu mają przedsiębiorstwa małe i średnie niż duże. Chcę w tym miejscu zaznaczyć, że w ostatnich kilku latach w obu grupach przedsiębiorstw zmniejszała się liczba negatywnych rozpatrzeń wniosków kredytowych. Głównymi przyczynami odmowy udzielenia kredytu przedsiębiorstwom z obu grup jest brak odpowiedniej płynności finansowej, niska rentowność zasobów i zyskowność działalności. Wynik ten potwierdziły przeprowadzone przeze mnie badania ilościowe. Z badania panelowego i przekrojowego wynika, że wraz z pogorszeniem się sytuacji finansowej przedsiębiorstwa oraz spadkiem rentowności zwiększało się prawdopodobieństwo odmowy kredytowania zarówno przez wiodący, jak i inny bank.

Postępowanie banków względem przedsiębiorstw borykających się z trudnościami finansowymi w okresie współpracy służyło poprawie sytuacji przedsiębiorstw, a jednocześnie banki chroniły swoje interesy. Wobec dużych przedsiębiorstw banki najczęściej decydowały się na dalsze kredytowanie pod warunkiem dostarczenia dodatkowych zabezpieczeń spłaty kredytu lub dodatkowych informacji w celu lepszego monitorowania sytuacji. W stosunku do małych i średnich przedsiębiorstw banki uzależniały dalsze kredytowanie od dostarczenia dodatkowej informacji w celu poprawy procesu monitorowania lub decydowały się na zwiększenie dotychczasowej kwoty kredytu w celu zażegnania trudności finansowych.

Dla relacji przedsiębiorstw z bankami (*bank lending relationship*) istotna jest kondycja sektora bankowego. Wyniki analizy panelowej wykazały, zgodnie z literaturą dotyczącą tego obszaru badawczego, że lepsza sytuacja w sektorze bankowym oraz mniejsza konkurencja między bankami (polegająca na większej koncentracji aktywów i większym wskaźniku marży odsetkowej) wpływały na zwiększenie prawdopodobieństwa odmowy kredytowania przedsiębiorstwa przez bank. Wyniki mojej analizy dotyczącej relacji przedsiębiorstw z wieloma bankami (*multiple relationships*) wykazały, że duże podmioty częściej niż małe i średnie korzystają z większej liczby banków. Hipotezę tę potwierdziły wyniki badania panelowego, które wykazało, że prawdopodobieństwo korzystania przez przedsiębiorstwo z usług więcej niż jednego banku rośnie wraz ze wzrostem przedsiębiorstwa oraz wzrostem zadłużenia.

Często w przypadku braku możliwości zaciągnięcia kredytu lub zwiększenia jego limitów kredytobiorcy korporacyjni sięgają po inne instrumenty finansowe, tj. faktoring i cashpooling, zwiększając zadłużenie wpływając na ryzyko kredytowe.

Rynek faktoringu w Polsce od początku funkcjonowania ciągle się rozwija, o czym świadczą rosące z roku na rok obroty faktoringowe. Na tle krajów Unii Europejskiej jest to jednak marginalny udział. Analiza podmiotów oferujących usługi na rynku usług faktoringowych w Polsce wykazała, że niezależne firmy faktoringowe przewyższają liczebnie banki funkcjonujące na tym rynku, podczas gdy liczba banków pozostaje stabilna. Pomimo tego faktu, wyższe obroty z tytułu faktoringu osiągają banki także pod względem liczby klientów oraz sfinansowanych faktur. Z założenia, banki, które osiągnęły większy udział w rynku bankowości korporacyjnej powinny osiągać wyższe udziały na rynku faktoringu, jednak w praktyce okazuje się, że sytuacja nie przedstawia się jednoznacznie. Największe banki, takie jak bank PKO BP czy Pekao S.A., posiadające najwyższy udział w bankowości korporacyjnej, charakteryzują się o wiele mniejszym udziałem w rynku faktoringowym niż posiadane przez nie możliwości i potencjał. Mniejsze banki, m.in. Millennium oraz Raiffeisen Polbank, wykorzystują w pełni swój potencjał, osiągając udziały faktoringowe większe od udziałów w bankowości korporacyjnej.

W publikacjach wykazałem, że biorąc pod uwagę wrażliwość współczesnych banków na wzrost ryzyka kredytowego można zaobserwować swoistą ucieczkę sektora bankowego w alternatywne usługi finansowe (faktoring, leasing, cashpooling) i związane z nimi ryzyko. Od lat dynamika wzrostu usług faktoringowych przewyższa dynamikę kredytów obrotowych oferowanych w Polsce wyłącznie przez banki.

Rynek usług faktoringowych w ciągu ostatnich lat przechodzi dynamiczny rozwój. Do przyczyn obserwowanych przemian można zaliczyć specyficzną sytuację firm faktoringowych, która polega, z jednej strony, na niepodleganiu wpływom bankowych regulacji nadzorczych, z drugiej strony, na objęciu usługami klientów o gorszym standingu finansowym. Pierwsze oznacza utrzymanie opłacalności usług faktoringowych dzięki wyeliminowaniu potrzeby tworzenia buforów ryzyka. Drugie natomiast jest możliwe dzięki elastycznemu kształtowaniu parametrów transakcji faktoringowych, przez co można minimalizować ryzyko transakcji przy wyższym ryzyku klienta.

Prace badawcze z tematyki **sektor bankowy a rynek surowców w ujęciu ryzyka rynkowego i kredytowego**, wpisują się w nurt ocenianej monografii *Rynek surowców a ryzyko bankowe (w ujęciu ryzyka rynkowego i kredytowego)*. Ten zakres problemowy znajduje odzwierciedlenie w najnowszych publikacjach autorskich i współautorskich:

- B. Włodarczyk, *Prognozowanie zmienności stóp zwrotu na rynkach złota i srebra z uwzględnieniem efektu asymetrii i długiej pamięci*, Studia i Prace (50/1) WNEiZ US, Szczecin 2017;
- B. Włodarczyk, M. Szturo, *Financialization of commodity markets*, Wydawnictwo Springer, WROFIN 2017;
- B. Włodarczyk, *Zmienność cen na rynkach towarowych a ryzyko banku*, Problemy Zarządzania, (2) 2017 UW Warszawa 2017;
- B. Włodarczyk, M. Szturo, *System walutowy oparty na złocie jako konkurencja dla systemu walutowego opartego na dłużu*, Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia Vol 51, No 6, Lublin, 2017.

Dominujące w literaturze, zwyczajowe spojrzenie na problem finansyzacji jest zbyt uproszczone, aby uchwycić złożoność oddziaływania na rynki surowców (*commodity market*). Sądzę, że zrozumienie oddziaływania finansyzacji na ceny surowców wymaga oceny jej wpływu na mechanizmy ekonomiczne kształtujące sytuację na rynkach towarowych. W tym wypadku kluczową wydaje się być kwestia mechanizmu podziału ryzyka pomiędzy uczestników rynku oraz percepcja informacji rynkowej. W wyniku prowadzonych badań zidentyfikowałem znaczenie ryzyka rynkowego, związanego z rynkiem surowcowym oraz szerzej, towarowym, dla stabilności instytucji finansowych. Można stwierdzić, że rynek surowców może w krótkim czasie stać się potencjalnym źródłem szerokiej niestabilności sektora finansowego, a w szczególności bankowego. Wiąże się to ze znaczną obserwowaną zmiennością cen notowanych surowców na tym rynku oraz z dużym zaangażowaniem instytucji finansowych, w tym bankowych, w ten rodzaj aktywów.

W związku z tym, sam pomiar ryzyka rynkowego banku w obszarze rynków surowców powinien uwzględniać specyfikę obserwowanych szeregów czasowych (długa pamięć, efekt asymetrii) i tym samym być uzależniony od trafności doboru narzędzi modelowania zmienności cen i stóp zwrotu (ryzyko modelu). Adekwatność prognoz zmienności przekłada się na precyzję oszacowań VaR i kapitałowego buforu bezpieczeństwa banku. Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że model FIAPARCH stanowił najlepsze narzędzie predykcyjne w stosunku do konkurencyjnych modeli. Wynika to z jego możliwości w zakresie wykorzystania efektów towarzyszących zmienności cen metali szlachetnych, do których należą asymetria reakcji oraz długa pamięć. Pomimo to model FIAPARCH pozwala na uzyskanie najniższej liczby przekroczeń VaR (najniższe ryzyko modelu), co sprawia, że w odniesieniu do złota i srebra wydaje się to być najkorzystniejszy – z punktu widzenia instytucji finansowych - model predykcyjny.

Analizując zmienność cen surowców i zaangażowania instytucji finansowych w ten rynek, można skonstatować, że złoto, jako jeden z najcenniejszych kruszców, obok srebra i platyny, metali szlachetnych, odegrało kluczową rolę w rozwoju systemów monetarnych świata. Dziś, poza funkcją aktywa rezerwowego banków centralnych, stanowi formę inwestycji atrakcyjną dla inwestorów indywidualnych i instytucjonalnych. Zrozumienie najważniejszej cechy złota („aktywo” niebędące długiem) jest istotne w sytuacji, gdy scenariusze kryzysowe mogą szybko rozegrać się w skali globalnej. Jak dotąd, w historii nie istniało takie nagromadzenie długu. Co więcej, tempo, w jakim on przyrasta wskazuje, że rośnie prawdopodobieństwo globalnego resetu walutowego. O ile w przypadku rozpadu walut lokalnych schronienie oferowały zazwyczaj globalne waluty (USD, EURO czy CHF), o tyle obecnie możliwa nagła dewaluacja może dotknąć niemalże każdą walutę. Wydaje się zatem, że złoto jako konkurencja dla walut ma znaczenie wówczas, gdy globalny system finansowy osiągnie stopień nasycenia długiem, uniemożliwiający osiągnięcie konsensusu w zakresie wyodrębnienia nowej dominującej waluty.

3.3. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze

Pozostałe publikacje naukowe

Pozostała aktywność naukowa, niezwiązana z głównymi nurtami podejmowanych badań, obejmuje monografie, artykuły naukowe, materiały pokonferencyjne oraz recenzje monografii. Tematyka podejmowanych zagadnień nie wykracza poza dziedzinę nauk ekonomicznych, dyscyplinę finanse i jest głosem w naukowej dyskusji na temat bieżących problemów polskiej gospodarki. Do efektów tej aktywności naukowej zaliczam następujące prace:

- B. Włodarczyk, Makroekonomiczne skutki wprowadzenia waluty euro w wybranych krajach członkowskich Unii Europejskiej, *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia*, Lublin 2016;
- B. Włodarczyk, B. Puczkowski, A. Skonieczek, Regionalne uwarunkowania efektywności gospodarowania zasobami na przykładzie woj. Warmińsko-Mazurskiego, Wydawnictwo UWM w Olsztyn, ss. 130, recenzja prof. UB dr hab. Anna Chmielak, Olsztyn 2016;
- B. Włodarczyk, A Buszko, Finanse na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie w Dorobek Polskiej Nauki Finansów w latach 1990-2015, Łódź 2016;
- B. Włodarczyk, B. Puczkowski, Economic growth trends, knowledge management and the process of global divergence of countries in Selected topics convergence issues of the European Union Member States, B. Włodarczyk, B. Puczkowski, V. Úradníček (red.), recenzja prof. M. Chmaj, Wydawnictwo UWM w Olsztynie, Olsztyn 2014;

- B. Włodarczyk, B. Puczkowski, Wpływ nakładów na badania i rozwój (B+R) na wzrost gospodarczy i dług publiczny (Perspektywa dla Polski na tle wybranych państw UE), w: Wybrane problemy polityki monetarnej i fiskalnej, red. M. Górski, J. Górka, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania UW, Warszawa 2014;
- B. Włodarczyk, Ekonomiczne i prawne bariery rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego w Polsce, Optimum nr 1 (61) UB, Białystok 2013;
- B. Włodarczyk, E. Małecka, System gwarantowania depozytów – konwergencja rozwiązań stosowanych w krajach Unii Europejskiej, Zarządzanie i Finanse, Journal of Management and Finance nr 10/4/1 UG, Sopot 2012.

Należy podkreślić, że część wskazanych powyżej opracowań naukowych stanowi rezultat mojej międzynarodowej współpracy badawczej prowadzonej z uniwersytetami we Włoszech, Rumuni i Słowacji. Kooperacja międzynarodowa nie wynikała z zewnętrznie finansowanych działań projektowych, lecz jest efektem zainteresowań naukowych moich i badaczy z zagranicy. Obecnie prowadzę przygotowania do kolejnych wspólnych przedsięwzięć badawczych.

Konferencje i seminaria naukowe

W trakcie pracy naukowo-badawczej uczestniczyłem w konferencjach i seminariach naukowych krajowych i międzynarodowych, w których prezentowałem wyniki badań. Po doktoracie uczestniczyłem w 48 konferencjach naukowych. W trakcie 25 konferencji (19 krajowych i międzynarodowych oraz 6 za granicą) prezentowałem wyniki przeprowadzonych badań. Trzykrotnie uczestniczyłem w komitetach naukowych konferencji międzynarodowych. Aktywność na konferencjach i seminariach pozwoliła mi skonfrontować własne podejście naukowe ze stanowiskiem badaczy w zagranicznych i krajowych ośrodków naukowych, które miały przełożenie na prowadzone badania oraz poprawę warsztatu naukowego, przyczyniając się do mojego rozwoju naukowego. Poniżej, w zestawieniu dorobku habilitanta prezentuję sumaryczne dane dotyczące uczestnictwa w konferencjach naukowych. Szczegółowe zestawienie odbytych konferencji w lata 2012-2018 zawiera Załącznik nr 4 „Wykaz opublikowanych prac naukowych i Załącznik nr 5 „Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy międzynarodowej, popularyzacji nauki i współpracy z praktyką gospodarczą”.

Uczestnictwo w komitetach naukowych konferencji

Udział w komitetach naukowych międzynarodowych konferencji naukowych z dziedziny nauk prawnych wynika z wieloletniej współpracy z naukowcami i prawnikami specjalizującymi się w prawie gospodarczym i finansowym. Podczas konferencji występują

panele tematyczne dotyczące ww. praw, na których prezentowane są artykuły będące przedstawieniem konkretnych zdarzeń gospodarczych na pograniczu prawa, ekonomii i finansów. Dotychczas uczestniczyłem w komitetach naukowych następujących konferencji:

- 4th Annual International Conference on Comparative Law „Imperium of the State versus Property Rights” – członek komitetu naukowego i honorowego.
Miejsce: Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyn, 4-5 kwietnia 2014 r.;
- 7th Annual International Conference on Comparative Law, “Evolution of Law” – członek komitetu naukowego.
Miejsce: SWPS University of Social Sciences and Humanities, Warszawa, 9 czerwca 2017 r.;
- 8th Annual International Conference on Comparative Law, “Law and Technology - a Comparative Perspective” – członek komitetu naukowego.
Miejsce: SWPS University of Social Sciences and Humanities, Warszawa, 15 czerwca 2018 r.

Recenzja prac naukowych

W trakcie pracy na WNE UWM recenzowałem monografie i artykuły, współpracując z krajowymi ośrodkami wydawniczymi publikującymi prace naukowe z zakresu ekonomii i finansów. Do tej aktywności naukowej zaliczam współpracę z ośrodkami:

- Law And Forensic Science, WPiA UWM Law Review, ISSN 2080-9670 – recenzja artykułów naukowych;
- Wydawnictwo Naukowe Sophia, Współczesne badania w naukach ekonomicznych, red. Aspadarec W., Miciuła I., Katowice 2016, ISBN 978-83-65357-53-3 – recenzja artykułów naukowych;
- Wydawnictwo Naukowe Sophia, Człowiek w społeczeństwie - wybrane aspekty badawcze. Bezpieczeństwo - zdrowie – edukacja, red. Jagodziński W., Kmiecik B., Katowice 2016, ISBN 978-83-65357-52-6 - recenzja artykułów naukowych;
- Wydawnictwo Naukowe Sophia, B. Włodarczyk, I. Miciuła, J. Nowakowska-Grunt (red.), Finanse, Ekonomia i Zarządzanie – współczesne wyzwania teorii i praktyki, tom II, recenzja prof. J. Jasińska, prof. W. Petrenko, dr. J. Czaja, Katowice 2017, ss. 119, ISBN: 978-83-65929-27-3 – recenzja naukowa monografii;
- „Problemy Zarządzania”, Czasopismo Naukowe Uniwersytetu Warszawskiego, ISSN 1644-9584 - recenzja artykułów naukowych.

Ponadto pełnię funkcję Członka Komitetu Redakcyjnego – redaktora tematycznego w „*Olsztyn Economic Journal*” (ISSN 1897-2721); jest to czasopismo naukowe, wydawane w języku angielskim na Wydziale Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie. Zgodnie z komunikatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 18 grudnia 2015 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych wraz z liczbą punktów przyznanych za publikację w tych czasopismach OEJ uzyskał 13 punktów.

W czasopiśmie Romanian Economic and Business Review (ISSN 1842-2497) jestem członkiem Editorial Board. REBR to czasopismo naukowe wydawane przez Amerykańsko-Rumuński Uniwersytet w Bukareszcie wydawane w języku angielskim i obejmuje zagadnienia z zakresu ekonomii i finansów.

4. Osiągnięcia dydaktyczne i współpraca z zagranicą

4.1. Osiągnięcia dydaktyczne

Działalność dydaktyczną prowadzę od 1989 r. W tym okresie związany byłem z jednostkami naukowymi prowadząc wykłady i na studiach stacjonarnych, niestacjonarnych i podyplomowych oraz kursach i szkoleniach z zakresu rynku finansowego, w szczególności rynku kapitałowego i sektora bankowego. Zajęcia prowadziłem m.in. w Gdańskiej Akademii Bankowej w Gdańsku i Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Elblągu. Moją główną aktywnością w tym obszarze było, i nadal jest, prowadzenie wykładów, ćwiczeń, seminariów i warsztatów na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. W celu podniesienia jakości prowadzonych zajęć uczestniczyłem w rocznym Kursie Pedagogicznym – CEN w Gdańsku w 1997 r. W portfolio dydaktycznym wykazuję autorstwo sylabusów i scenariuszy zajęć z następujących przedmiotów:

- Finanse,
- Finanse Unii Europejskiej,
- Polityka pieniężna,
- Europejski Bank Centralny,
- Ekonomia integracji europejskiej,
- Bankowość,
- Marketing bankowy,
- Ekonomia,
- Ekonomia mediów.

W każdym roku akademickim w moich zajęciach dydaktycznych uczestniczy (wg protokołów egzaminacyjnych) od 300 do 400 studentów z trzech wydziałów. W ramach pracy dydaktycznej od 2010 r. prowadziłem wykłady na studiach podyplomowych w programie: Mechanizmy Funkcjonowania Strefy Euro prowadzonych wspólnie przez WNE UWM i NBP w Warszawie.

Od 2012 r. prowadzę seminaria licencjackie i magisterskie. Od tego okresu byłem promotorem 10 prac licencjackich, 33 prac magisterskich i 36 prac dyplomowych na studiach podyplomowych. Obecnie jestem w trakcie prowadzenia seminarium magisterskiego

(14 osób) oraz pełnię opiekę naukową nad doktorantką na WNE UWM, mgr Aleksandrą Ostrowską, która przygotowuje pracę doktorską pt. *Finansowe determinanty stabilności makroekonomicznej*.

W 2014 r. zorganizowałem i jestem opiekunem Koła Naukowego „Finanse Unii Europejskiej” na Wydziale Nauk Ekonomicznych UWM.

W trakcie pracy dydaktycznej moją wiedzę teoretyczną wspiera duże doświadczenie praktyczne pozyskane na rynku usług finansowych - rynku kapitałowym w charakterze maklera papierów wartościowych i w sektorze bankowym w charakterze menedżera. W ramach pracy w praktyce gospodarczej odbyłem ponad 30 kursów i szkoleń nie tylko z zakresu znajomości rynku finansowego, ale także tzw. umiejętności miękkich niezbędnych w dydaktyce (najważniejsze z nich przedstawiłem w pierwszej części autoreferatu). Ponadto uczestniczyłem w programie Erasmus w Rumuńsko-Amerykańskim Uniwersytecie w Bukareszcie, prowadząc tam zajęcia dydaktyczne oraz uczestnicząc w seminariach. Z uniwersytetem tym podjąłem dalszą współpracę naukową.

4.2. Współpraca z zagranicą

Moje kompetencje naukowo-dydaktyczne podnosiłem, odbywając staże w zagranicznych i krajowych ośrodkach naukowych i akademickich. W ramach współpracy z uniwersytetami w USA i Rumunii dwukrotnie pełniłem funkcję profesora wizytującego. Nawiązane przeze mnie kontakty z uczelniami we Włoszech, Rumunii i USA zaowocowały przyjazdem profesorów z tych ośrodków na UWM w Olsztynie, a także wspólnymi artykułami naukowym publikowanymi we Włoszech, Rumunii i Polsce. W ramach wizyty na Wydziale Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie, profesorowie z zagranicy prowadzili zajęcia ze studentami, spotykali się z kołami naukowymi oraz z kadrą naukową. Obecnie są recenzentami „Olsztyn Economic Journal”, a ich wykłady przewidziane są w kolejnych semestrach w Akademii Biznesu i na Wydziale Nauk Ekonomicznych UWM. W latach 2012-2017 odbyłem 7 staży naukowych i dydaktyczno-naukowych oraz pełniłem funkcje *visiting professor* na uniwersytetach w USA, Włoszech, Norwegii, Rumunii, Portugalii i w Polsce. Wyjazdy obejmowały okres od 7 dni do 3 miesięcy. Poniżej przedstawiam szczegółowy wykaz odbytych staży naukowych i dydaktycznych:

- Wayland Baptist University, Campus Phoenix Arizona, Campus Tucson, Arizona; Campus Sierra Vista Arizona; Campus El Paso, Texas, USA, Visiting Professor, 6.04.-30.06.2016 r.;
- University of Perugia, Italy, staż naukowy, Perugia 15.02.-15.03.2016 r.;

- Norweski Uniwersytet Nauki i Technologii w Trondheim, Norwegia, staż naukowy, Trondheim, 25-29.08.2015 r.;
- Romanian American University in Bucharest, Romania, Visiting Professor, academic year 2014/2015 r.;
- University of Perugia, Italy, staż naukowy, Perugia 27-31.07.2015 r.;
- Polytechnic Institute of Baraganca, Portugal, staż dydaktyczny z programu ProEdu, Baraganca 04-26.10.2014 r.;
- Romanian American University in Bucharest, Erasmus Programme - Individual teaching programme for teaching staff mobility, wykłady dla studentów, Rumunia, Bukareszt 2-9.05.2014 r.

Kontynuując współpracę z Uniwersytetem w Perugii w roku bieżącym zaplanowałem i uzgodniłem trzymiesięczny staż naukowy w Włoszech, w celu prowadzenia badań, których efektem będzie wspólna publikacja naukowa.

Moja aktywność międzynarodowa przejawia się także we współpracy z uniwersytetami w Europie. W ramach tej działalności wspólnie z pięcioma uniwersytetami (Grecja, Rumunia, Hiszpania, Belgia i Portugalia) przygotowałem wniosek o grant z programu "Developing future skills in higher education" ET2020 – Peer Learning Activity, w którym UWM w Olsztynie jest liderem. Wartość projektu 288 tys. EUR, wniosek zostało złożony do Komisji Europejskiej w marcu 2018 r.

Odbyłem, także krajowy staż naukowy na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu w okresie 17-22.11.2014 r.

Podczas pracy naukowej i dydaktycznej na WNE UWM uczestniczyłem w czterech programach europejskich, pełniąc w nich funkcje: eksperta, wykładowcy i kierownika merytorycznego. Granty finansowane były ze środków zagranicznych i miały charakter dydaktyczny i dydaktyczno-naukowy. W projektach czynnie uczestniczyłem zarówno na etapie realizacji, jak i ich przygotowania. Wszystkie wnioski zostały wysoko ocenione przez komisje konkursowe. W latach 2012-2017 uczestniczyłem w następujących grantach:

- Projekt „Warmińsko-Mazurskie Forum Społeczne Odpowiedzialnego Biznesu” Współfinansowany przez UE w Ramach Europejskiego Funduszu Społecznego - Kapitał Ludzki, Narodowa Strategia Spójności, Umowa z ERKON w Elblągu nr 1/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. Funkcja: koordynator współpracy między przedsiębiorcami a Warmińsko-Mazurskim Forum Społecznie Odpowiedzialnego Biznesu;

- RIM WiM – „Regionalna inwestycja w młodych naukowców Warmii i Mazur” - wzrost potencjału wdrożeniowego wyników prac B+R doktorantów. Projekt UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Umowa nr CIiTT 33.207.2014 z dnia 18.07.2014 r. Funkcja: ekspert;
- Zarządzanie finansami – „Krok w umacnianiu przedsiębiorstw sektora MSP”, Projekt współfinansowany przez UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego; Umowa UDA-POKL 08.01.01-28-336/10-00 z dnia 31 marca 2011 r. Funkcja: prowadzenie zajęć dydaktycznych;
- Projekt: „Opracowanie modelu funkcjonowania Międzynarodowej Szkoły Przedsiębiorczości przy Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie” finansowanym ze środków funduszy norweskich i funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Lichtensteinu i Norwegii oraz ze środków krajowych. Umowa z dnia 1 kwietnia 2015 r. Nr CIiTT 3320.31.2015. Funkcja: kierownik merytoryczny - koordynator zespołu ekspertów; ekspert ds. ekonomicznych.

5. Działalność popularyzująca naukę, organizacyjna i współpraca z praktyką gospodarczą

5.1. Działalność popularyzująca naukę

Istotnym elementem w mojej pracy naukowo-dydaktycznej i w praktyce gospodarczej jest popularyzacja nauki. Składa się na nią zarówno uczestnictwo w konferencjach, zespołach eksperckich i konkursowych, jak i wykłady i wystąpienia. Aktywności te traktuję zarówno jako element promocji nauki, ale także jako misję w ramach edukacji społeczeństwa z zakresu rynku finansowego i ekonomii. W czasie pracy w instytucjach finansowych wielokrotnie miałem kontakt z bankructwami przedsiębiorców i nieszczęściami osób fizycznych wynikającymi z braku wiedzy o rynku finansowym, dlatego w swoich wystąpieniach szczególną wagę poświęcam ryzyku inwestycji na rynku finansowym.

Od 2004 r. do chwili obecnej jestem przewodniczącym i wiceprzewodniczącym regionalnego konkursu „Przedsiębiorstwo Fair Play”. Niemal co roku brałem udział w panelach eksperckich organizowanych dla przedsiębiorców przez EY (wcześniej Ernst&Young) w regionie Warmii i Mazur. Ponadto byłem członkiem kapituły konkursu regionalnego „Przedsiębiorstwo odpowiedzialne społecznie”. W działalności popularyzującej naukę przeprowadziłem szereg wykładów otwartych pod auspicjami PTE Oddział

w Olsztynie, a także „Gazety Puls Biznesu” przy okazji promocji regionalnych przedsiębiorstw na uroczystościach wręczenia nagród „Gazela Biznesu”. Od 2012 r. brałem udział w ponad 20 wystąpieniach dla środowisk okołobiznesowych na konferencjach, debatach i wykładach otwartych. Szczegółowy wykaz mojej działalności popularyzującej naukę zamieściłem w Załączniku nr 5 „Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy międzynarodowej, popularyzacji nauki i współpracy z praktyką gospodarczą”.

5.2. Działalność organizacyjna

Aktywności naukowej i dydaktycznej towarzyszy działalność organizacyjna przejawiająca się w pracy zawodowej i społecznej. W tym obszarze moja aktywność koncentruje się na pracy w instytucjach finansowych, uczestniczeniu w towarzystwach i organizacjach naukowych oraz zorganizowaniu i zarządzaniu międzywydziałową jednostką na UWM w Olsztynie.

Od 1993 r., kiedy rozpocząłem pracę dla instytucji finansowych, pełniłem funkcje kierownicze organizując nowe placówki - oddziały biura maklerskiego dla PKO Banku Polskiego w Gdańsku, Gdyni, Koszalinie, Słupsku i Elblągu, a następnie je nadzorując jako kierownik – „makler nadzorujący” pod względem merytorycznym i organizacyjnym. Po okresie pracy na rynku kapitałowym przeszedłem do sektora bankowego, pełniąc przez 19 lat funkcje menedżerskie (wyższa kadra kierownicza PKO Banku Polskiego S.A.). W swej karierze w banku byłem odpowiedzialny za organizację pracy zespołów od 15 do 600 osób na szczeblu regionalnym i makroregionalnym. Przewodniczyłem komitetom kredytowym oraz podejmowałem decyzje kredytowe do 50 mln PLN, byłem także pełnomocnikiem zarządu ds. reorganizacji banku na szczeblu Regionu Warmińsko-Mazurskiego. Pracując w największej instytucji finansowej w Polsce brałem bezpośredni udział w niemal wszystkich zmianach, jakie przechodził polski rynek finansowy w okresie po transformacji gospodarczej. Doświadczenie to pomaga mi lepiej rozumieć funkcjonowanie tego rynku, a także widzieć precyzyjniej aplikacyjny aspekt dorobku naukowego.

W ramach działalności organizacyjnej współpracowałem i tworzyłem nowe jednostki dydaktyczne w ramach uczelni. W Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Elblągu byłem współautorem wniosku do MNiSW o utworzenie Instytutu Ekonomicznego, zaś na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie stworzyłem i koordynuję program kształcenia w Akademii Biznesu (AB) UWM przeznaczonej dla studentów i doktorantów UWM i PAN. W ramach AB UWM, w trakcie dwóch semestrów, 30 wyselekcjonowanych studentów przygotowuje się do prowadzenia własnej działalności gospodarczej lub

komercjalizacji badań naukowych, nabywając praktyczne kompetencje z zakresu: ekonomii, finansów, prawa, przedsiębiorczości, komunikacji i psychologii biznesu. Ten interdyscyplinarny program wspiera najbardziej aktywnych studentów w rozwoju naukowym, a docelowo zawodowym. Program ukierunkowany jest na ścisłą współpracę z praktyką gospodarczą oraz pozyskanie doświadczeń w zakresie kooperacji międzynarodowej od wykładowców z zagranicy. Akademia Biznesu UWM jest jednostką międzywydziałową i pełni w niej funkcję dyrektora.

Członkostwo w organizacjach oraz towarzystwach naukowych to kolejny punkt mojej aktywności organizacyjnej. Jestem członkiem 4 towarzystw naukowych, a w jednym z nich (PTE Oddział w Olsztynie) pełnię funkcję członka Zarządu. Ponadto uczestniczę w trzech organizacjach uczelnianych, w jednej z nich (Radzie Patronackiej Wydziału Prawa i Administracji UWM w Olsztynie) pełnię trzecią kadencję funkcję wiceprzewodniczącego. Poniżej przedstawiam zestawienie organizacji naukowych i społecznych, których jestem członkiem:

- Polskie Towarzystwo Ekonomiczne w Olsztynie – członek od 2002, członek Zarządu Oddziału od marca 2015 r.;
- Polskie Stowarzyszenie Bankowości i Finansów w Łodzi - członek od 2011 r.;
- Polskie Stowarzyszenie Ekonomicznej Analizy Prawa w Warszawie – członek od 2013 r.;
- Stowarzyszenie Finansów i Rachunkowości na rzecz Zrównoważonego Rozwoju w Toruniu – członek od 2013 r.;
- Rada Patronacka Wydziału Prawa i Administracji UWM w Olsztynie – wiceprzewodniczący od 2010 r. (trzecia kadencja);
- Rada Patronacka Wydziału Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie – członek w latach 2004-2016;
- Konwent Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Elblągu – członek od 2016 r.

5.3. Współpraca z praktyką gospodarczą

Szeroko pojęta współpraca z praktyką gospodarczą stanowi istotny obszar mojej aktywności zawodowej. W ramach pracy w instytucjach finansowych i kooperacji z przedsiębiorcami mam możliwość nie tylko przekazania własnej wiedzy z realnej gospodarki, ale także zapoznania się z wyzwaniami i zagrożeniami, jakie stoją przed polskim rynkiem finansowym. Współpraca ta daje mi możliwość weryfikacji wiedzy i oferowania rozwiązań proponowanych przez środowiska naukowe w rozwiązaniu problemów stawianych przez praktykę. Moją współpracę z praktyką można podzielić na dwie grupy aktywności: pracę zawodową w instytucjach finansowych i działalność ekspercko-doradczą.

Praca zawodowa w instytucjach finansowych

Od początku kariery zawodowej związany byłem z sektorem finansowym. Początkowo jako makler papierów wartościowych na rynku kapitałowym, a następnie jako kadra kierownicza w sektorze bankowym. Poprzez bezpośredni kontakt z praktyką gospodarczą - kreowanie zdarzeń gospodarczych, szacowanie ryzyka i podejmowanie decyzji kredytowych - szczególnie poznałem funkcjonowanie rynku finansowego, zwłaszcza sektora bankowego. Praca w banku przyczyniła się do wzbogacenia warsztatu naukowego o aspekt aplikacyjny badań naukowych oraz pomogła w doskonaleniu warsztatu dydaktycznego i zdolności organizacyjno-kierowniczych. Sprawdziłem się jako menedżer w instytucjach finansowych, a moja wiedza, zdolności organizacyjne i poprawna realizacja zadań doceniana była przez zwierzchników, czego wyrazem jest m.in. przebieg kariery zawodowej:

- 08.1993-11.1997 – Bankowy Dom Maklerski PKO BP,
stanowisko: makler papierów wartościowych, lic. 1139 makler, kierownik;
- 11.1997-10.1999 – Bank Poczty S.A.,
stanowisko: dyrektor Oddziału w Elblągu;
- 10.1999-09.2003 – PKO BP SA Oddział Centrum w Elblągu,
stanowisko: dyrektor Oddziału Centrum;
- 10.2003-03.2013 – PKO BP S.A. Regionalny Oddział Korporacyjny w Olsztynie,
stanowisko: dyrektor Regionu;
- 04.2013 – 05.2015 - PKO Bank Polski S.A. Północno-Wschodni Makroregionalny Oddział Korporacyjny,
stanowisko: dyrektor Makroregionu;
- 04.2015 – 10.2016 - PKO Bank Polski S.A. Północno-Wschodni Regionalny Oddział Korporacyjny, Regionalne Centrum Korporacyjne w Olsztynie,
stanowisko: dyrektor Regionalnego Centrum Korporacyjnego.

W 2016 r. po 23 latach pracy w polskim sektorze finansowym podjąłem decyzję o rezygnacji z pracy w bankowości. Praca naukowa, której się poświęcam stawia przede mną coraz większe wyzwania. Nauka była i jest moim priorytetem, zaś działalność w praktyce gospodarczej jest uzupełnieniem mojej wiedzy i pomaga mi lepiej rozumieć rynek finansowy i jego instytucje.

Działalność ekspercko-doradcza

Zdobyta wiedza i doświadczenie uprawniają mnie do dzielenia się wiedzą ekspercką. Uczestniczyłem w realizacji projektów doradczych dla podmiotów komercyjnych, jak i publicznych. Na bazie wykonanych przeze mnie ekspertyz przedsiębiorcy i zarządy jednostek samorządu terytorialnego podejmowały strategiczne decyzje dotyczące dalszego rozwoju i wydatkowania środków finansowych. W ramach tej działalności doradzałem i wykonałem ekspertyzy samodzielnie i w zespołach na zamówienie. Poniżej wyszczególnienie zakresów tej aktywności:

- Ekspertyza „Program inwestycyjny Grupy Tiffi”, Tiffi sp. z o.o., Olsztyn 2015;
- Ekspertyza „Strategia rozwoju EPEC Sp. z o.o. w Elblągu”, Elbląg 2013;
- Ekspertyza i doradztwo dla Powiatu Oleckiego – „Analiza szans i zagrożeń Powiatu Oleckiego”, Olecko 2013-2014;
- Ekspertyza i doradztwo dla Powiatu Elbląskiego w latach 2008-2013 – „Analiza szans i zagrożeń Powiatu Elbląskiego” – Projekt wspierający rozwój Ziemi Elbląskiej, Elbląg 2013 r.

Ponadto jestem członkiem rad społecznych i rad nadzorczych spółek prawa handlowego oraz komunalnych. Byłem przewodniczącym (trzy kadencje) i obecnie wiceprzewodniczącym Oddziału Wojewódzkiego NFZ w Olsztynie, którego budżet na świadczenia zdrowotne w Województwie Warmińsko-Mazurskim za rok 2017 wynosił 2,68 mld zł. W spółce Wipasz S.A. jestem członkiem Rady Nadzorczej, spółka ta w roku 2017 miała obroty 2,8 mld zł. W EPEC Sp. z o.o. w Elblągu drugą kadencję pełnię funkcję przewodniczącego Rady Nadzorczej - jest to największa spółka komunalna Miasta i Gminy Elbląg, a jej obrót za 2017 r. wynosił 120 mln zł. Instytucje, w których dzielę się swoją wiedzą i doświadczeniem, a także ponoszę odpowiedzialność wg Kodeksu Handlowego, posiadają największe budżety w swoich branżach w województwie warmińsko-mazurskim i są kluczowe na mapie gospodarczej naszego regionu, a niektóre z nich w kraju.

6. Podsumowanie osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych

Moja praca była wielokrotnie nagradzana zarówno przez przełożonych, jak i środowiska samorządowe oraz organy państwowe. W trakcie kariery zawodowej w praktyce gospodarczej oraz na uczelni otrzymałem następujące nagrody i wyróżnienia:

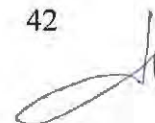
- Nagroda Rektora UWM II stopnia za osiągnięcia w dziedzinie organizacyjnej, Olsztyn, 1 grudnia 2017 r.
- Nagroda Rektora UWM za osiągnięcia w dziedzinie naukowej – Dyplom uznania, Olsztyn, 30 maja 2012 r.
- Odznaczenie – Brązowy Krzyż Zasługi RP – 19 marca 2009 r.
- Nagroda Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego za pracę społeczną na rzecz województwa – 15 stycznia 2009 r.
- Nagroda główna laureata konkursu w kategorii najlepszy oddział banku w 2003 r. oraz Godła promocyjnego „Złoty Oddział”.
- Tytuł Lidera Przedsiębiorczości ziemi elbląskiej i braniewskiej za 2002 r.
- Nagroda Prezydenta Miasta Elbląga za pracę na rzecz rozwoju miasta – 2002 r.

Zestawienie wszystkich moich osiągnięć z zakresu nauki dydaktyki i organizacji wraz z współpracą międzynarodową i praktyką gospodarczą zawarłem w formie tabelarycznej.

Tabela 1. Zestawienie dorobku habilitanta

Aktywność naukowa				
Publikacje				
Rodzaj publikacji	Publikacja samodzielna	Współautorstwo publikacji z szacowanym udziałem własnym		Statystyka osiągnięć
		50-70%	70-80%	
Monografie	2	1		3
Artykuły naukowe w czasopismach, w Web of Science		2		2
Artykuły naukowe, recenzowane w czasopismach	15	2	5	22
Artykuły naukowe, recenzowane w monografiach	1	2	3	6
Artykuły naukowe, recenzowane w czasopismach i monografiach zagranicznych	3	3		6
Monografie pod redakcją		2		2
Dorobek przed doktoratem	2		2	4
Razem publikacje naukowe	23	22		45

Konferencje naukowe			
Rodzaj konferencji	Referaty wygłoszone na konferencjach naukowych	Udział w konferencjach naukowych bez referatu	Statystyka osiągnięć
Konferencje krajowe i międzynarodowe w Polsce	19	19	38
Konferencje międzynarodowe za granicą	6	1	7
Członek komitetu naukowego konferencji międzynarodowych		3	3
Razem konferencje naukowe	25	23	48
Osiągnięcia dydaktyczne, popularyzujące naukę i współpraca z praktyką gospodarczą			
Rodzaj osiągnięcia	Statystyka osiągnięć		
Kierowanie jednostkami międzywydziałowymi na UWM w Olsztynie	1 (dyr. Akademii Biznesu UWM w Olsztynie)		
Liczba prowadzonych przedmiotów – wykłady i ćwiczenia	9 (przedmioty prowadzone na 3 wydziałach i studiach podyplomowych w UWM w Olsztynie)		
Promotor prac magisterskich na WNE UWM w Olsztynie	47 (w tym 14 w trakcie przygotowania do obrony)		
Promotor prac licencjackich na WNE UWM w Olsztynie	10		
Promotor prac dyplomowych na WNE UWM w Olsztynie	36 (Studia podyplomowe „Mechanizmy Funkcjonowania Strefy Euro” - Projekt realizowany z przez WNE UWM z NBP)		
Staże w zagranicznych i krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich	8 (w tym 6 zagranicą: Włochy, Rumunia, Portugalia, USA)		
Wykonane ekspertyzy	4 (2 przedsiębiorstwa prywatne, 2 JST)		
Udział w zespołach eksperckich i konkursowych	4 (konkursy regionalne dla środowiska biznesu)		
Wygłoszone referaty, wykłady popularyzujące naukę	18 (kongresy, sympozja, wykłady otwarte, gale okolicznościowe)		
Uczestnictwo w programach europejskich	4 (programy dydaktyczne i dydaktyczno-naukowe)		
Członkostwo w organizacjach oraz towarzystwach naukowych	7 (4 towarzystwa naukowe, 3 organizacje uczelniane)		
Członek Komitetu Redakcyjnego czasopisma naukowego	2 („Olsztyn Economic Journal” - czasopismo naukowe na WNE UWM w Olsztynie, Romanian Economic and Business Review Bucharest)		
Recenzowanie publikacji w czasopismach międzynarodowych i krajowych	4 (recenzje dla 4 czasopism naukowych)		
Współpraca z praktyką gospodarczą, praca w instytucjach finansowych	23 lata (kadra menadżerska - banki i buro maklerskie)		

Członkostwo w radach nadzorczych	4 (spółki prawa handlowego, w tym komunalne, NFZ)
Otrzymane nagrody i wyróżnienia	7 (2 nagrody Rektora UW, odznaczenia i wyróżnienia władz państwowych i regionalnych)

Olsztyn 10 maja 2018 r.

